

บทที่ 5

วิเคราะห์บทบัญญัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของศาสนาอิสลาม

อาหารถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ โดยอาหารที่นำมาบริโภคนั้นจะต้องไม่เป็นพิษหรือบั่นทอนสุขภาพอนามัย เนื่องจากอาหารนั้นควรหมายถึงสิ่งที่บริโภคและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย ซึ่งการบริโภคอาหารโดยทั่วไปในแต่ละมื้อนั้นควรจะบริโภคให้ได้สารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ ได้แก่ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน วิตามินและเกลือแร่ รวมทั้งน้ำ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสารอาหารที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อร่างกาย

สำหรับมุสลิมการบริโภคอาหารนอกจากให้ได้สารอาหารดังกล่าวแล้วยังต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดภายใต้บทบัญญัติของศาสนาอิสลาม ซึ่งเนื้อแท้ของหลักการและบทบัญญัติดังกล่าวมิได้เพื่อให้มุสลิมได้บริโภคอาหารที่ดีมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกาย ฉะนั้น หลักการของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหารจึงมิใช่เป็นเพียงวัฒนธรรมหรือความเชื่อเท่านั้น แต่ยังเป็นเหตุผลที่สามารถพิสูจน์ได้ในทางวิทยาศาสตร์

ดังนั้น อาหารหรือสิ่งบริโภคที่อิสลามเชิญชวนให้บริโภคก็ดี หรือที่สั่งห้ามมิให้บริโภค หรือที่เป็นสิ่งหะรอมก็ดี ล้วนตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งประโยชน์และการมีสุขภาพที่ดีแก่มนุษย์ทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ ในการศึกษาเรื่องหน้าที่ของวัฒนธรรมอาหารอิสลามที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิม จึงต้องมีความรู้และเข้าใจในหลักการและบทบัญญัติของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ซึ่งมุสลิมทุกคนจะต้องถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

การปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามกับมุสลิม

การปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนต้องพึงปฏิบัติไม่ว่าอาศัยอยู่ ณ ที่แห่งใดก็ตาม ซึ่งการปฏิบัติตามบทบัญญัติสำหรับมุสลิมถือเป็นเรื่องสำคัญมาก เนื่องจากมุสลิมมีความผูกพันอยู่กับศาสนาอิสลามอย่างแน่นแฟ้น โดยโลกทัศน์ของอิสลามนั้นขึ้นอยู่กับรากฐานของ “ความเป็นเอกภาพในพระเจ้า” ที่มุ่งสู่หลักการรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงทำให้อิสลามไม่มีการแบ่งแยกเรื่องของโลก และเรื่องของทางศาสนาออกจากกัน

ดังนั้น ข้อกำหนดหรือบทบัญญัติของอิสลามจึงครอบคลุมทุกอย่างของกิจกรรมมนุษย์แทบจะเรียกได้ว่า ไม่มีพฤติกรรมหรือแนวคิดใดของมนุษย์ที่จะพ้นจากขอบข่ายของอิสลามไปได้ ด้วยเหตุนี้ อิสลามจึงมิใช่อุดมการณ์หรือศาสนาในความหมายแคบๆ แต่อิสลามเป็นมากกว่าศาสนา เพราะอิสลามมีนัยครอบคลุมวิถีชีวิตทั้งหมด ด้วยนัยดังกล่าวนี้ หลักการและบทบัญญัติของอิสลามจึงไม่เพียงแต่จะเกี่ยวข้องกับในด้านความเชื่อหรือความศรัทธาในพระเจ้าเท่านั้น หากแต่ยังมีความเกี่ยวข้องกับในด้านต่างๆ เช่น สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง ฯลฯ ด้วยเหตุที่คำสอนของอิสลามเป็นรูปแบบการรวมเป็นหนึ่งอันเดียวกันที่สัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น มุสลิมต้องรับทุกส่วนโดยไม่มีการแบ่งแยกไว้เพียงแค่ส่วนหนึ่งของชีวิต แต่ละทิ้งอีกส่วนหนึ่งซึ่งเปรียบได้กับร่างกายมนุษย์ที่อวัยวะทุกส่วนจะทำหน้าที่ได้ก็ต่อเมื่อยังเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย แต่เมื่อแยกส่วนอวัยวะนั้นออกไป อวัยวะส่วนนั้นก็ไม่อาจทำหน้าที่ของมันได้ เช่นเดียวกับหลักการและคำสอนต่างๆ ของอิสลาม ซึ่งมุสลิมจะไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นจริงขึ้นมาได้อย่างมีมรรคผล หากละเลยด้านอื่นๆ เช่น ด้านหลักความเชื่อและระบบศีลธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ศาสนาอิสลามและมุสลิมมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น ในฐานะที่อิสลามเป็นเสมือนธรรมนูญแห่งชีวิตและการปกครองของมุสลิม หรือวัฒนธรรมนั่นเอง ดังนั้น วิถีในการดำเนินชีวิตของมุสลิมจึงถูกกำหนดให้อยู่ภายในกรอบและบทบัญญัติของอิสลามตามในอัล-กุรอานที่ว่า “...จงเชื่อฟังปฏิบัติตามอัลลอฮ์ และจงเชื่อฟังปฏิบัติตามศาสนามุฮัมมัด...” ซึ่งหากพิจารณาโดยเนื้อหาของศาสนาและวัฒนธรรมอิสลาม จะเห็นได้ว่า มีที่มาที่สำคัญ 2 ประการคือ มีที่มาจากคัมภีร์อัล-กุรอาน และสุนนะห์ของท่านศาสดามุฮัมมัด ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

คัมภีร์อัล-กุรอาน

เป็นคัมภีร์ของอิสลาม ซึ่งอัลลอฮ์ทรงประทานให้แก่มนุษย์ชาติครั้งแรกในเดือนรอมฎอนลงมาเป็นวะฮีย์ภาษาอาหรับ โดยผ่านทางท่านศาสดามุฮัมมัดเป็นระยะๆ ซึ่งรวมระยะเวลาการประทานคัมภีร์อัล-กุรอานเป็นเวลาทั้งสิ้น 22 ปี 2 เดือน 23 วัน โดยแบ่งออกได้เป็น 30 ตอน (ซูเราะห์) 114 บท (ซูเราะห์) รวมทั้งสิ้น 6,025 โองการ (อายะห์) ซึ่งเนื้อหาของคัมภีร์อัล-กุรอานนั้นกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน นอกจากนี้ คัมภีร์อัล-กุรอานยังประกอบด้วยเนื้อหาสาระซึ่งพร้อมด้วยสรรพวิชาและศาสตร์ต่างๆ ที่เพิ่มพูนความรู้และปัญญาซึ่งถูกประทานลงมาเป็นตำราสำหรับมนุษย์ เพื่อเป็นแนวทางให้หลุดพ้นจากความชั่วร้าย รวมทั้งใช้เป็นข้อคิดเตือนในปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ ระหว่างมนุษย์

ซุนนะห์

ซุนนะห์ หมายถึง วะนะหรือคำพูด (หะดีษ) จริยวัตรหรือการปฏิบัติของท่านศาสดามุฮัมมัด และทุกสิ่งที่มีรายงานมาจากท่านศาสดา เช่น วัตรปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การกระทำ คำพูด ความคิดเห็น คำชี้ขาดในปัญหาใดปัญหาหนึ่งของท่านศาสดามุฮัมมัด ตลอดจนคำกล่าว และการปฏิบัติของบรรดาสหายและผู้ใกล้ชิดที่ท่านศาสดาให้การรับรองหรือไม่คัดค้าน ซึ่งผู้รู้หรือนักปราชญ์อิสลามล้วนมีความเห็นว่าจริยวัตรเหล่านี้ ท่านศาสดาได้ประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทาง ให้ผู้ศรัทธาปฏิบัติตาม

จากความหมายของซุนนะห์ดังกล่าวจึงอาจสรุปที่มาของซุนนะห์ได้ ดังนี้ คือ

1. ท่านศาสดามุฮัมมัด ได้กล่าวไว้เพื่อต้องการสั่งสอนหรือเป็นการให้แนวทางแก่บรรดาสหายซึ่งบางครั้งก็สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับท่าน
2. ท่านศาสดามุฮัมมัด ได้กล่าวไว้หลังจากที่ได้พบเห็นหรือทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับสหาย หรือผู้ใกล้ชิด
3. จริยวัตรที่ท่านศาสดามุฮัมมัดปฏิบัติไว้ ซึ่งเหล่าบรรดาสหายและผู้ที่อยู่ใกล้ชิดได้พบเห็นและบอกต่อๆ กันมา

ด้วยเหตุนี้เอง อิสลามจึงถือว่าซุนนะห์นั้นเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนของมุสลิม ดังใจความที่ปรากฏในคัมภีร์อัล-กุรอานที่ว่า “สิ่งใดที่รอซูลนำมาให้แก่ผู้เจ้า ผู้เจ้าจงปฏิบัติเถิด และสิ่งใดที่รอซูลห้ามไว้ผู้เจ้าจงงดเสีย” ซึ่งถือเป็นแบบอย่างในทางปฏิบัติ เป็นการชี้แนวความคิด และค่านิยมอันเป็นผลจากการที่ท่านศาสดาได้นำเอาความเชื่อ และความศรัทธาที่มีต่ออัลลอฮ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นทฤษฎีแปลออกมาเป็นรูปแบบพฤติกรรมในทางปฏิบัติ เพื่อให้มุสลิมและผู้ศรัทธา ได้มีแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง

จากหลักการและคำสอนต่างๆ ทำให้มุสลิมต้องปฏิบัติตนอยู่ภายในกรอบแห่งบทบัญญัติของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด เช่นเคี้ยวกันกับในเรื่องการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มของมุสลิม ก็ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการอนุญาตและการห้ามในการบริโภคสิ่งต่างๆ เอาไว้ ซึ่งมุสลิมทุกคน ต้องถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามศาสนบัญญัติอย่างเคร่งครัดเช่นกัน

บทบัญญัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่ปรากฏในคัมภีร์อัล-กุรอานและหะดีษ

นอกจากมุสลิมจะมีหน้าที่ในการปฏิบัติศาสนกิจและมีวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมอิสลาม ดังได้กล่าวไปแล้วนั้น มุสลิมยังมีหน้าที่แสวงหาปัจจัยในการยังชีพตามหลักในเรื่องการบริโภค ซึ่งตามคัมภีร์อัล-กุรอานและแบบอย่างคำสอนของท่านศาสดาได้วางหลักการและกฎข้อบังคับในเรื่องเครื่องบริโภคและวิธีการบริโภค ซึ่งมีสาระที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 : อาหาร

การเลือกสิ่งบริโภค

สิ่งที่ดีมีประโยชน์ที่มนุษย์สามารถจะบริโภคได้นั้นมีจำนวนมากมาย ส่วนสิ่งที่เป็นอันตรายก็มีจำนวนไม่น้อย แต่สิ่งที่ดีนั้นก็มากมายจนไม่จำเป็นต้องไปเลือกบริโภคแต่สิ่งที่ดีให้โทษ อิสลามได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการเลือกสิ่งที่จะบริโภค ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่สุขภาพและอนามัยของมนุษย์โดยตรง ซึ่งตามคัมภีร์อัล-กุรอานได้ระบุเกี่ยวกับการเลือกสิ่งที่จะบริโภคไว้ดังนี้

“มนุษย์ชาติเอ๋ย จงบริโภคสิ่งที่อนุมัติและสิ่งดี (แก่สุขภาพ) ที่มีอยู่ ณ แผ่นดิน และจงอย่าปฏิบัติตามรอย (เอาเยี่ยงอย่าง) ของมาร แท้จริงมันเป็นศัตรูที่เปิดเผยมสำหรับสูเจ้า”
(กุรอาน 2:168)

“บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงบริโภคจากสิ่งที่ดีทั้งหลายที่เราได้ประทานเครื่องยังชีพแก่สูเจ้า (อย่าบริโภคอาหารที่ให้โทษแก่ร่างกาย) และจงขอบคุณต่ออัลลอฮ์ (ด้วยการทำความดี) ถ้าพระองค์เท่านั้นที่สูเจ้าเคารพภักดี” (กุรอาน 2:172)

จากโองการดังกล่าวข้างต้น อัลลอฮ์ทรงกล่าวแก่มนุษย์ทั้งหลาย โดยการเรียกร้องให้มนุษย์จงเลือกบริโภคสิ่งที่ดีที่พระองค์ได้ทรงจัดหาไว้ให้ และเตือนมิให้หลงเดินตามแนวทางความชั่วร้ายที่ล่อลวงผู้คนให้หามปรามสิ่งเป็นประโยชน์ต่างๆ ที่พระองค์ได้ทำให้เป็นที่อนุมัติ (ฮาลาล) เพราะการทำเช่นนั้นจะเป็นการนำไปสู่กับดักแห่งการทำลายตนเอง และทรงเตือนให้พวกเขาสำนึกในความกรุณาของพระองค์

ประเภทของสิ่งบริโภคในอิสลาม

ก). ประเภทของสิ่งบริโภคที่อนุมัติ

ตามหลักการในอิสลาม อัลลอฮ์ทรงสร้างสรรพสิ่งทั้งหลายเพื่อยังประโยชน์แก่มนุษย์ อาหารส่วนใหญ่จึงเป็นสิ่งที่อนุมัติ (ฮาลาล) จะเห็นว่า อิสลามยังให้ความสำคัญในเรื่องโภชนาการ และการบริโภคเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากมีอิทธิพลต่อสุขภาพและอนามัยของมนุษย์โดยตรง ดังนั้น สิ่งบริโภคที่อิสลามอนุมัติก็คือสิ่งบริโภคที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เสริมสร้างพละกำลัง และสุขภาพที่ดีแก่ร่างกาย ซึ่งอาหารที่มีคุณค่าเหล่านี้จะต้องประกอบด้วยสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ ได้แก่ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน วิตามิน และเกลือแร่ รวมทั้งน้ำ ตามการจัดหมวดหมู่อาหารที่ได้รับการปรับปรุงสำหรับชาวไทยมุสลิมมีดังนี้

หมู่ที่ 1

อาหารประเภทเนื้อสัตว์ ไช้ นม และถั่วเมล็ดแห้งที่ให้โปรตีน ซึ่งช่วยเสริมสร้างเนื้อเยื่อ และยังให้ไขมัน วิตามิน และเกลือแร่ ได้แก่ เนื้อวัว ควาย แพะ แกะ เป็ด ไก่ นก ปลา ปู กุ้ง หอย เครื่องในสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง เป็นต้น

หมู่ที่ 2

ข้าว แป้ง น้ำตาล เผือก มัน รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากแป้งและน้ำตาล ซึ่งให้สารอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรตในปริมาณที่สูง ทั้งยังให้สารอาหารประเภทไขมัน วิตามิน และเกลือแร่ ซึ่งมีประโยชน์ในการให้พลังงาน ได้แก่ ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ข้าวสาลี ถั่วเคี้ยว เผือก มันเทศ มันฝรั่ง มันแกว มันสำปะหลัง เม็ดสาอุ ขนมะปราง ก๋วยเตี๋ยว ขนมะปราง น้ำผึ้ง อ้อย เป็นต้น

หมู่ที่ 3

ผักชนิดต่างๆ ได้แก่ ผักใบเขียวและผักอื่นๆ ซึ่งให้วิตามิน เกลือแร่ และเส้นใย ที่มีประโยชน์ในการขับถ่ายและป้องกันมิให้เกิดโรค ได้แก่ ฟักทอง บวบ น้ำเต้า มะเขือเทศ แดงกวา กะหล่ำปลี ต้นหอม ถั่วฝัก ผักกาดขาว กระเทียม ผักกวางตุ้ง ผักบุ้ง พริกไทย มะระ เป็นต้น

หมู่ที่ 4

ผลไม้ชนิดต่างๆ (เหตุผลที่แยกเอาผลไม้ออกจากผัก เพราะผลไม้มีปริมาณน้ำตาลอยู่มาก) ให้วิตามิน เกลือแร่ และพลังงานที่จำเป็นแก่ร่างกาย ได้แก่ กล้วย พุรีเชียน ขนุน ชมพู แดงโม แดงไทย แคนคาตุป น้อยหน่า ฝรั่ง ละมุด พุทรา มะกอก มะขาม มะตูม ส้ม มะนาว มะปราง มะเฟือง มะไฟ มะละกอ สับปะรด มะม่วง ลำไย ลิ้นจี่ สาลี่ องุ่น อ้อย และอินทผลัม เป็นต้น

หมู่ที่ 5

ไขมันทั้งจากสัตว์และพืชซึ่งให้พลังงานแก่ร่างกาย ไขมันจากพืชมีประโยชน์ต่อร่างกายมากกว่า เพราะไขมันที่ได้จากพืชเป็นไขมันที่ไม่อิ่มตัวที่จำเป็นและร่างกายสร้างขึ้นเองไม่ได้ หากบริโภคในปริมาณพอเหมาะจะช่วยลดไขมันในเส้นเลือด ยกเว้นไขมันมะพร้าวเป็นไขมันอิ่มตัว ส่วนไขมันที่ไม่อิ่มตัวมักอยู่ในน้ำมันพืชที่ได้มาตรฐาน อาทิ น้ำมันจากข้าวโพด ดอกทานตะวัน ดอกคำฝอย รำข้าว และถั่วเหลือง เป็นต้น

นอกจากสิ่งบริโภคหรืออาหารที่มีคุณประโยชน์โดยทั่วไปที่อนุมัติให้บริโภคแล้ว อิสลามยังแนะนำให้ผู้บริโภคอาหารบางอย่างเสริม เช่น เนื้อสัตว์ นม น้ำผึ้ง ผัก และผลไม้ ฯลฯ ซึ่งปรากฏหลักฐานบางส่วนในคัมภีร์อัล-กุรอานดังต่อไปนี้

หลักฐานที่ส่งเสริมให้รับประทานอาหารประเภทเนื้อ วัว ควาย หรือปศุสัตว์

“และปศุสัตว์ต่างๆ พระองค์ทรงสร้างมันไว้ ซึ่งผู้เจ้าจะได้ป้องกันความหนาวในมัน และประโยชน์อื่นๆ มากมาย รวมทั้งผู้เจ้าได้รับประทานบางชนิดจากมัน” (กุรอาน 16:5)

“และแท้จริงมีข้อคิดสำหรับผู้เจ้าในเรื่องปศุสัตว์ เราให้ผู้เจ้าได้คัมภีร์นี้ในมือที่อยู่ในท้องของมัน และผู้เจ้าจะได้ประโยชน์อย่างมากมายในมันและบางส่วนของมันที่ผู้เจ้านำมารับประทาน” (กุรอาน 23:21)

“พระองค์ทรงบันดาลปศุสัตว์แก่ผู้เจ้าทั้งหมด เพื่อผู้เจ้าจะได้ นำบางชนิดมาขี้นและนำเอาบางชนิดมาบริโภค” (กุรอาน 40:79)

หลักฐานที่ส่งเสริมให้รับประทานอาหารประเภทเปิด ไข่ หรือสัตว์ปีก

“พร้อมกับ เนื้อของนกชนิดที่เขาเพิ่งปรารถนา” (กุรอาน 56:21)

หลักฐานที่ส่งเสริมให้รับประทานอาหารประเภทปลาหรือสัตว์น้ำ

“พระองค์คือผู้ทรงทำให้ทะเลเป็นประโยชน์แก่ผู้เจ้า เพื่อผู้เจ้าได้บริโภคเนื้อสดๆ (สัตว์น้ำ) จากมัน และผู้เจ้าจะได้งมออกมาจากทะเลซึ่งเครื่องประดับที่พวกเจ้าสวมใส่มัน และผู้เจ้าเห็นเรือฝ่าแหวกสายน้ำอยู่ในทะเล และเพื่อผู้เจ้าจะได้แสวงหาความโปรดปรานของพระองค์ และเพื่อผู้เจ้าจะได้กตัญญูต่อพระองค์” (กุรอาน 16:14)

“และทะเลทั้งสองสายข้อมไม่ตัดเชื่อมกัน ทะเลนี้เป็นทะเลน้ำจืดสนิท ซึ่งขจัดความกระหายจากการดื่มมัน และอีกทะเลหนึ่งเป็นน้ำเค็มจัด และจากทะเลนั้นผู้เจ้าจะได้บริโภคเนื้ออันนุ่มนวล...” (กุรอาน 35:12)

หลักฐานที่ส่งเสริมให้รับประทานสิ่งบริโภคประเภทนม

“และแท้จริงมีบทเรียนสำหรับผู้เจ้าในเรื่องปศุสัตว์ เราให้ผู้เจ้าดื่มจากที่อยู่ในท้องของมัน ระหว่างมูล และเลือด คือน้ำนมบริสุทธิ์ที่ดื่มได้ง่ายสำหรับผู้ดื่มทั้งหลาย” (กุรอาน 16:66)

“และแท้จริงมีข้อคิดสำหรับผู้เจ้าในปศุสัตว์ เราให้ผู้เจ้าได้ดื่มน้ำนมที่มีอยู่ในท้องของมัน และผู้เจ้าจะได้ประโยชน์จากมันมากมาย และบางส่วนของมันผู้เจ้าก็นำมารับประทาน” (กุรอาน 23:21)

หลักฐานที่ส่งเสริมให้รับประทานผักและผลไม้

“ในนั้นมีผลไม้มากมายสำหรับผู้เจ้า เพื่อผู้เจ้าจะได้รับประทานจากมัน” (กุรอาน 43:73)

“ในสวรรค์นั้นมีผลไม้ มีต้นอินทผลัมและทับทิม” (กุรอาน 55:68)

“และผลไม้ตามชนิดที่ผู้เจ้าฟ้างเลือกเฟ้น” (กุรอาน 56:20)

“แล้วเราก็ทำให้เมล็ดพืชไค้งอกงามขึ้นในมัน และอรุ่นตลอดจนฝัก รวมทั้งมะกอก และอินทผลัม อีกทั้งบรรดาเรือสวนอันหนาที่บ และผลไม้จนกระทั่งหญ้า ทั้งนี้เพื่อเป็นปัจจัยอันความสุขแก่ผู้เจ้าและแก่ปศุสัตว์แก่ผู้เจ้า” (กุรอาน 80:27-32)

หลักฐานที่ส่งเสริมให้รับประทานน้ำผึ้ง

“และพระผู้อภิบาลของเจ้าทรงคดแก่ผู้ว่า จงทำรังตามภูเขา ตามคั่นไม้ และตามที่พวกเขา ก่อร้านขึ้น แล้วจงกิน (ดูค) จากผลไม้ทั้งมวล แล้วจงดำเนินเดินไปตามทางของ พระผู้อภิบาลของเจ้าโดยถ่อมตัว มีเครื่องคิม (น้ำผึ้ง) หลากสีกลิ่นออกมาจากท้องของมัน ในนั้นมีคัวที่บำบัดสำหรับมวลมนุษย์ แท้จริงในนั้นมีสัญญา (เตือนใจ) สำหรับกลุ่มชน ผู้ศรัทธองอย่างแน่อนอน” (กุรอาน 16:68-69)

ข. ประเภทของสิ่งบริโภคที่ไม่อนุมัติ

อย่างที่ไดกล่าวข้างต้นแล้วว่า อัลลอฮ์ทรงสร้างสรรพสิ่งทั้งหลายเพื่อยังประโยชน์แก่มนุษย์ ดังนั้น อาหารส่วนใหญ่จึงเป็นที่อนุมัติ แต่ขณะเดียวกันนั้น พระองค์ก็ทรงกำหนดสิ่งที่ต้องห้าม หรือ สิ่งที่ไม่อนุมัติ (ฮารอม) ไว้ ด้วยเหตุที่สิ่งบริโภคที่อิสลามไม่อนุมัตินั้นเป็นสิ่งบริโภคที่ไม่ดี ไม่ส่งเสริมให้ร่างกายมีพละทานมีที่แข็งแรงสมบูรณ์ ทั้งยังเป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ

ซึ่งในคัมภีร์อัล-กุรอานได้ปรากฏหลักฐานการกำหนดสิ่งบริโภคที่ต้องห้ามไว้ดังต่อไปนี้

“แท้จริง พระองค์ทรงห้ามสุเข้าแต่เพียงสัตว์ที่ตายเอง เลือด (ที่คั่งหรือไหลออกมา) เนื้อของสุกร และสัตว์ที่ถูกเชือดเพื่อผู้อื่นออกไปจากอัลลอฮ์ แต่ผู้ใดก็คี่ที่คดอยู่ในภาวะ คับขัน (ที่ต้องบริโภคอาหารเช่นนั้น) ไม่ใช่เจตนาขจัดขืน (นีกอยชากลง) และไม่ใช่ละเมิด (บริโภคเกินความคับขันหรือความจำเป็น) ดังนั้นไม่มีบาปแก่เขา เพราะแท้จริงอัลลอฮ์ เป็นผู้ทรงอภิษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ” (กุรอาน 2:173)

“แท้จริง ทรงห้ามสุเจ้าบริ โภคสัตว์ตายเอง เลือด เนื้อสุกร และสัตว์ที่เชือดโดยเปล่งนามอื่น นอกไปจากอัลลอฮ์ สัตว์ที่ถูกรัดคอตาย ที่ถูกตีจนตาย ที่พลัดตกจากที่สูงตาย ที่ถูกขวิดตาย และที่สัตว์ป่าคร่ากิน เว้นแต่ที่สุเจ้าเชือดทัน และที่ถูกเชือดพลีบนแทน...” (กุรอาน 5:3)

จะเห็นได้ว่า โองการที่ห้ามอาหาร 4 ประเภทกับโองการที่ห้ามอาหาร 10 ประเภทดังกล่าว ไม่มีอะไรที่ขัดกัน เพราะสัตว์ที่ถูกรัดคอตาย สัตว์ที่ถูกตีจนตาย สัตว์ที่พลัดตกลงมาจากที่สูงตาย สัตว์ที่ถูกขวิดจนตาย และสัตว์ที่ถูกสัตว์ป่าคร่ากินนั้นจัดอยู่ในประเภทของสัตว์ที่ตายเอง ทำนองเดียวกัน สัตว์ที่ถูกเชือดพลีเพื่อบูชายัญรูปเคารพก็จัดอยู่ในประเภทสัตว์ที่ถูกพลีอุทิศให้แก่ผู้อื่นนอกไปจากอัลลอฮ์ นั่นเอง

ดังนั้น อาหารที่ต้องห้ามบริโภคสำหรับมุสลิมตามคัมภีร์อัล-กุรอานจึงแบ่งออกเป็น ประเภทใหญ่ๆ ได้ 4 ประเภท ดังนี้ คือ

1. สัตว์ที่ตายเอง

สัตว์ที่ตายเอง หมายถึง สัตว์ที่ตายเองตามธรรมชาติ โดยมิได้ถูกฆ่าหรือถูกล่าโดยมนุษย์ ซึ่งอาจเป็นการตายเองโดยผลของเชื้อโรค สุขภาพไม่แข็งแรงสมบูรณ์ หรือแก่ตาย เป็นต้น นอกจากนี้ คำว่า “สัตว์ที่ตายเอง” นี้ยังถูกขยายความเพิ่มเติมในวรรคที่ (5 : 3) ว่า สัตว์ที่ตายเองนั้น ใหรรวมถึงสัตว์ประเภทต่างๆ ดังนี้

- ก). สัตว์ที่ถูกรัดคอตาย หมายถึง สัตว์ที่ถูกรัดคอตายด้วยเชือกหรือด้วยวิธีใดที่ทำให้หายใจไม่ออกจนตาย
- ข). สัตว์ที่ถูกตีจนตาย หมายถึง สัตว์ที่ถูกตีด้วยกระบองหรือวัตถุใดก็ตามจนตาย
- ค). สัตว์ที่ตกลงมาตาย หมายถึง สัตว์ที่ตายเพราะพลัดตกลงมาจากที่สูงหรือตกลงไปในห้วย
- ง). สัตว์ที่ถูกขวิดตาย หมายถึง สัตว์ที่ถูกสัตว์อื่นขวิดจนตาย
- จ). สัตว์ที่ถูกสัตว์ป่ากิน หมายถึง สัตว์ที่ถูกสัตว์ป่ากัดและตายเพราะเหตุนั้น

อนึ่ง สัตว์ที่กำลังตายจากสาเหตุข้างต้น พระองค์ทรงยกเว้นไว้ว่า “เว้นแต่ที่สุเจ้าเชือดทัน” หมายความว่า ถ้าหากใครมาพบสัตว์ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่และสามารถเชือดมันได้ทัน เนื้อของสัตว์นั้น ก็เป็นที่อนุมัติ (ฮาลาล) ซึ่งคำว่า “ยังมีชีวิตอยู่” หมายถึง ยังเห็นสัญญาณของการมีชีวิตของมันอยู่

เหตุผลของกรห้ามบริโภคสัตว์ที่ตายเอง

1). การบริโภคเนื้อสัตว์ที่ตายเอง เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจต่อความรู้สึกรู้สึกของคนที่มีอารยธรรม เพราะเป็นการขัดต่อเกียรติยศศักดิ์ศรีของมนุษย์ และศาสนาที่นับถือคัมภีร์ของพระผู้เป็นเจ้าล้วนมีข้อห้ามบริโภคเนื้อสัตว์ที่ตายเอง จะบริโภคแต่เฉพาะเนื้อของสัตว์ที่ถูกเชือดหรือฆ่าอย่างถูกต้องเสียก่อนเท่านั้น ส่วนเรื่องวิธีการฆ่าสัตว์นั้นอาจจะมีความแตกต่างกันไปบ้าง

2). ในการประกอบกิจการใดก็ตาม มุสลิมจะกระทำอย่างมีวัตถุประสงค์และความตั้งใจ และดำเนินการตามเป้าหมายจนสำเร็จ โดยจะไม่ใช้หรือเก็บเกี่ยวผลประโยชน์อื่นใดที่ไม่อยู่ในขอบเขตของเป้าหมาย การฆ่าสัตว์ก็เช่นกัน วัตถุประสงค์ของการฆ่าสัตว์ก็เพื่อที่จะใช้มันเป็นอาหาร และเพื่อที่จะทำให้มันพ้นจากสภาพ “สัตว์ที่ตายเอง” เพราะอัลลอฮ์มีทรงต้องการให้มนุษย์บริโภคสิ่งที่เขาได้เจตนาหรือตั้งใจที่จะบริโภคดังในกรณีของสัตว์ที่ตายเอง เช่นเคี้ยวกับการล่าสัตว์นั้น ก็จะต้องมีเจตนาที่จะล่ามาเพื่อเป็นอาหารด้วยเช่นกัน

3). การที่สัตว์ตายเองโดยธรรมชาตินี้ อาจเป็นการตายลงเพราะอุบัติเหตุ โรคระบาดร้ายแรง การกินพืชที่เป็นพิษ หรือโดยสาเหตุอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน การกินเนื้อของมันจึงอาจเป็นอันตรายได้ ดังนั้น การห้ามบริโภคสัตว์ที่ตายเองจึงเป็นการช่วยระวังรักษาสุขภาพ ซึ่งย่อมเป็นผลดีแก่ร่างกาย และจิตใจของมนุษย์เอง อนึ่ง สัตว์ที่ตายลงเพราะความแก่ชราหรือขาดอาหารตายก็ต้องห้ามเช่นกัน

4). มุสลิมถือว่านับเป็นความเมตตาอย่างยิ่งของอัลลอฮ์ที่ทรงห้ามมนุษย์กินสัตว์ที่ตายเอง เพราะพระองค์ทรงมีความประสงค์ที่จะจัดหาแหล่งอาหารไว้ให้แก่สัตว์ต่างๆหลายประเภท รวมทั้งนกนานาชนิด

5). การห้ามมนุษย์มิให้บริโภคเนื้อสัตว์ที่ตายเองเช่นนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้เจ้าของสัตว์มีความเมตตากรุณา และรู้จักดูแลป้องกันสัตว์ของตนเองมิให้ได้รับอันตรายจากเหตุทั้งหลายต่างๆ มนุษย์จะต้องไม่ปล่อยปละละเลยจนมันเป็นโรค หรือถูกรักค่อ หรือพลัดตกจากที่สูง หรือถูกขวิด ในการต่อสู้กับสัตว์อื่น และจะต้องไม่ทรมาณมันด้วยวิธีใดๆ เพราะมิเช่นนั้นมันก็อาจจะตายลงได้ ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากร

2. เลือด

คำว่า “เลือด” ในที่นี้หมายถึง เลือดซึ่งไหลออกมาเท่านั้น อาจเป็นเลือดที่ไหลจากตัวสัตว์ เนื่องจากบาดแผลจากอุบัติเหตุ หรือจากการเชือดสัตว์เพื่อเอาเลือดมาบริโภค

ในอดีตก่อนหน้าอิสลาม มีผู้คนจำนวนมากใช้กระดูกหรือสิ่งมีคมแทงเข้าไปในเนื้อสัตว์ เพื่อให้เลือดไหลแล้วเอาเลือดนั้นมาดื่มกิน เนื่องจากการแทงเข้าไปในเนื้อของสัตว์ที่มีชีวิตนั้น เป็นการทำให้มันได้รับบาดเจ็บและอ่อนกำลังลง ดังนั้น อัลลอฮ์จึงได้ห้ามการกระทำดังกล่าวนี้ เหตุที่อัล-กุรอานห้ามการนำเลือดมาบริโภคหรือประกอบอาหารนั้น เพราะถือว่าเป็นสิ่งไม่สะอาด นำรังเกียจต่อความรู้สึก เป็นแหล่งรวมของเชื้อโรคต่างๆ และมีโทษมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกายของมนุษย์ และในกรณีนี้บทบัญญัติของโมเสสก็ห้ามไว้เช่นกัน (*Leviticus 7:26*)

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า แพทย์สามารถวินิจฉัยโรคต่างๆ ได้จากการตรวจเลือด ฉะนั้นมุสลิมคงจะหาคำตอบได้ด้วยตัวเองในประการนี้แล้วว่า เพราะเหตุใดพระองค์จึงทรงไม่อนุมัติให้บริโภคเลือดของสัตว์ และแท้จริงบทบัญญัติที่เป็นทั้งข้อใช้และข้อห้ามในแต่ละประการ พระองค์ทรงไว้ด้วยเหตุผลซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติ โดยที่พวกเขาเหล่านั้นจะได้ทราบความจริงและความเข้าใจด้วยการใช้เหตุผลและวิจารณ์ญาณใคร่ครวญ

3. เนื้อสุกร

อาจจะกล่าวได้ว่าเนื้อของสุกร (หมู) เป็นสิ่งต้องห้ามตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม ซึ่งห้ามมิให้มุสลิมบริโภคอย่างที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้ว ไม่เพียงแต่คัมภีร์อัล-กุรอานเท่านั้น หลายลัทธิหลายศาสนาในโลกก็ต่างมีข้อห้ามมิให้บริโภคหรือแตะต้องเนื้อหมูเช่นกัน เช่น ชาวไซโรแอสเทรียนไม่บริโภคเนื้อหมู ชาวฮิวและคริสตบางลัทธิไม่บริโภคและไม่แตะต้องเนื้อหมู เพราะถือว่าหมูเป็นสัตว์ที่สกปรก กินอาหารไม่เลือกไม่ว่าจะเป็นซากสัตว์หรือสิ่งปฏิกูลต่างๆ ความเป็นอยู่ภายนอกของหมูที่เราสามารถเห็นได้ก็อยู่ในภาวะที่ไม่สะอาดเท่าสัตว์ประเภทอื่นๆ นอกจากนี้ หมูยังมีรูปร่างลักษณะน่าเกลียด ท่าเดินก็อู้อัย อุปนิสัยก็เอกร้าน มุมมาม และสำต่อนด้วยเหตุนี้ เนื้อของมันจึงเป็นที่น่ารังเกียจต่อคนที่มีรสนิยมน

ความจริงแล้ว เหตุผลของการที่มุสลิมถูกห้ามมิให้บริโภคหมูนั้นด้วยจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ เพื่อสุขภาพร่างกายและจิตใจของมนุษย์เอง และข้อสำคัญก็คือเป็นพระบัญชาของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของด้วยเหตุนี้มุสลิมจึงไม่บริโภคหมู แต่มิได้เกิดจากเหตุผลที่ว่า ศาสนาอิสลามถือกำเนิดขึ้นในดินแดนทะเลทรายซึ่งมีสภาพภูมิศาสตร์ไม่เหมาะต่อการเลี้ยงหมู ดังนั้นวิชาการตะวันตกเคยตั้งสมมติฐานไว้ เพราะแท้จริงผู้ทรงบัญญัติห้ามมิให้บริโภคคือพระเจ้าผู้เป็นเจ้า (อัลลอฮ์) มิใช่ท่านศาสดามุฮัมมัด และศาสนาอิสลามที่พระองค์ทรงประทานมานั้นก็เพื่อมนุษยชาติทั่วโลก มิใช่เพื่อแต่เฉพาะชาวอาหรับในทะเลทรายเท่านั้น

ต่อมาเมื่อวิทยาการเจริญ คำว่า “เพื่อสุขภาพ” ก็มีคำอธิบายมากขึ้น วงการแพทย์ยอมรับว่า หมูเป็นสัตว์ที่มีเชื้อโรคร้ายในตัวมาก กล่าวคือ หมูเป็นสัตว์ที่สามารถเป็นโรคติดต่อต่างๆ ได้ง่าย ตั้งแต่โรคธรรมดาจนถึงโรคที่มีอันตรายร้ายแรง เช่น ท้องร่วง บิด อหิวาต์ บาดทะยัก กาฬโรค โรคแอนแทรกซ์ และโรคพยาธิในนาซิก จากการค้นคว้าทางการแพทย์เมื่อเร็วๆ นี้แสดงให้เห็นว่า ในเนื้อหมูมีพยาธิที่เป็นอันตรายร้ายแรงมากกว่าพยาธิในสัตว์อื่นๆ ซึ่งมีชื่อว่าตัวจิ๋ว (ทริคิโนซิส) นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เนื้อหมูเป็นอาหารที่ย่อยได้ยาก ทำให้อวัยวะภายในร่างกายต้องทำงานหนัก ก่อให้เกิดอาการท้องผูก ถ้าใส่อุจจาระ เนื้อหมูมีไขมันประเภทอิ่มตัวมากซึ่งมีโทษมากกว่าประโยชน์ ทำให้ไขมัน (คลอเรสเตอรอล) ในเลือดสูง ก่อให้เกิดการอุดตันของเส้นเลือด ความดันโลหิตสูง ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดโรคต่างๆ อีกมากมาย ดังนั้น การบริโภคเนื้อหมูจึงเป็นอันตรายในทุกสภาพอากาศโดยเฉพาะในเขตอากาศร้อน นอกจากนี้ นักปราชญ์บางคนยังให้ความเห็นว่าการบริโภคหมูบ่อยๆ จะทำให้ความรู้สึกละอายของมนุษย์ในเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งหยาบโลนน้อยลง และในขณะที่เขวกันก็ไม่มีใครสามารถอธิบายถึงสิ่งที่อาจค้นพบในอนาคต ซึ่งจะทำให้มนุษย์ล่วงรู้ถึงเหตุผลของการห้ามมิให้บริโภคเนื้อหมูได้ เพราะอัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่ได้ตรัสสมจริงแล้วที่ทรงกล่าวว่า “ห้ามสิ่งโสภณ” (กุรอาน 7 : 157)

4. สัตว์ที่ถูกพลีให้แก่ผู้อื่นนอกจากอัลลอฮ์

สัตว์ที่ถูกพลีให้แก่ผู้อื่นนอกจากอัลลอฮ์ หมายถึง สัตว์ที่ถูกเชือดโดยที่ผู้เชือดกล่าวนามอื่นนอกจากอัลลอฮ์ ยังให้รวมถึงสัตว์ที่ถูกเชือดพลีเพื่อการบูชาอัญบรดาเทวรูปหรือรูปเคารพต่างๆ เพราะการเชือดทั้งสองต่างเป็นการบูชาเทพเจ้าจอมปลอมเหมือนกัน จะแตกต่างกันตรงที่ว่าในกรณีของ “ที่ถูกพลีให้แก่ผู้อื่นออกไปจากอัลลอฮ์” การเชือดสัตว์มิได้กระทำในบริเวณที่ตั้งรูปปั้นบูชา แต่กล่าวชื่อบรรดาพระเจ้าหรือเทวรูปบูชานามอื่นออกไปจากอัลลอฮ์ในขณะที่เชือดพลี

เช่น ในสมัยอดีต เมื่อเวลาเชือดสัตว์ พวกอาหรับที่บูชารูปปั้นจะเอ่ยนามบรรดาเทพเจ้าองค์อื่นๆ หรือเทวรูปของตนเพื่อที่จะแสวงหาความใกล้ชิดกับเทพเจ้าของพวกเขา ส่วนในกรณี “ที่ถูกพลีเพื่อการบูชา” การเชือดสัตว์จะกระทำต่อหน้ารูปปั้นและบนแท่นบูชาโดยตรง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นที่จะต้องเอ่ยนามของเทวรูปที่ตนจะเชือดสัตว์บูชาให้ เช่น ในยุคญาสิลียะฮ์นั้น บริเวณข้างหน้าบรรดาเทวรูปรอบกะบะฮ์จะมีแท่นบูชาตั้งอยู่ พวกบูชาเจว็ดจะเชือดสัตว์บนแท่นหรือไม่ก็ใกล้กับแท่นนี้ ดังนั้นเพื่อขจัดความคิคลังกล่าวออกไปจากจิตใจของคน อัล-กุรอานจึงได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำดังกล่าวจัดอยู่ในประเภทเดียวกับที่ถูกบูชาให้แก่ผู้อื่นนอกไปจากอัลลอฮ์

เหตุผลที่มุสลิมถูกห้ามมิให้บริโภคสัตว์ประเภทนี้คงมิใช่เพื่อป้องกันสุขภาพร่างกาย เช่นเดียวกับสัตว์ประเภทอื่นๆ หากแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับจิตใจและความศรัทธาทั้งสิ้น กล่าวคือเพื่อป้องกันรักษาไว้ซึ่งความเชื่อในเอกภาพของมุสลิมมิให้ตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์หรือมีศรัทธาที่สับสนและเป็นการต่อสู้กับการฉริกทุกรูปแบบ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติศาสนกิจเป็นสิ่งบริสุทธิ์

นอกจากนี้ เมื่ออัลลอฮ์สร้างมนุษย์ขึ้นมาก็ให้ควบคุมทุกสิ่งที่อยู่บนโลก และอนุญาตให้ฆ่าสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร ดังนั้น เมื่อก่อนจะฆ่าสัตว์ มนุษย์จึงควรประกาศนามของอัลลอฮ์ออกมาเพื่อเป็นการขออนุญาตที่จะเอาชีวิตของมันจากผู้ที่สร้างมันขึ้นมา และหากผู้ใดเอ่ยนามอื่นไปจากอัลลอฮ์ข่อมหามายังเขามิได้ขออนุญาตจากพระองค์ ดังนั้น เนื้อของมันจะต้องถูกปฏิเสธ (ฮารอม)

5. สัตว์บกประเภทอื่นๆ ที่ต้องห้าม

เกี่ยวกับเรื่องของสัตว์บกนั้น อัลลอฮ์ทรงกำหนดห้ามการบริโภคอาหารไว้เพียง 4 ประเภท คือ เนื้อหมู เลือด เนื้อของสัตว์ที่ตายเอง และเนื้อของสัตว์ที่ถูกเชือดพลีเพื่อผู้อื่นนอกไปจากอัลลอฮ์ ซึ่งปรากฏเป็นหลักฐานอย่างชัดเจนในบทบัญญัติของคัมภีร์อัล-กุรอาน ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นประเภทย่อยๆ 10 ประเภทดังที่กล่าวมาแล้ว และขณะเดียวกันในคัมภีร์อัล-กุรอานและหะดิษของท่านศาสดายังได้กล่าวเกี่ยวกับสัตว์บกที่ต้องห้ามประเภทอื่นๆ ไว้ ดังนี้

“...และเขาห้ามพวกเขาในสิ่งที่เลว” (กุรอาน 7:157)

“ในวันการเผชิญหน้ากันที่คอซบัวร์ ท่านศาสดาได้ห้ามกินเนื้อของลาที่ถูกเลี้ยงไว้ใช้งาน” (รายงาน โคซบุคอรี)

“ท่านศาสดาได้ห้ามมิให้บริโภคเนื้อของสัตว์ร้ายที่มีเขี้ยวทุกชนิด” (รายงาน โดยมุสลิม)

“ท่านศาสดาได้ห้ามมิให้บริโภคเนื้อของสัตว์ป่าใดๆ ก็ตามที่มีเขี้ยว และนกที่มีกรงเล็บ”
(รายงาน โดยบุคอรี และมุสลิม)

จากโครงการแรกข้างต้น “สิ่งเลว” ในที่นี้หมายถึง สิ่งที่คนทั่วไปเห็นว่ามันเป็นที่น่ารังเกียจ แม้ว่าอาจจะมียางคนซึ่งชอบมันก็ตาม ส่วนในหะดีษที่ถัดมานั้น ท่านศาสดาได้กำหนดห้ามการบริโภคเนื้อของลาบ้านที่มนุษย์เลี้ยงไว้เพื่อขับขี้และใช้งานบรรทุกของ แต่ลาบ้านนั้นถือเป็นสัตว์อีกประเภทหนึ่งที่ต่างจากสัตว์ที่เรียกว่าลาบ้าน ดังนั้น ลาป่าจึงเป็นสัตว์ที่ศาสนาอนุญาตให้บริโภค ส่วน “เนื้อของสัตว์ร้ายที่มีเขี้ยวทุกชนิด” ได้แก่ ช้าง สิงโต เสือ งู จระเข้ สุนัขป่า แมวป่า เป็นต้น “สัตว์ป่า” หมายถึง สัตว์ป่าใดๆ ที่ล่าเหยื่อเป็นอาหาร เช่น สิงโต เสือ สุนัขป่า และอื่นๆ ที่คล้ายกัน ส่วน “นกที่มีกรงเล็บ” ได้แก่ เหยี่ยว อินทรี และนกชนิดอื่นที่จับสัตว์ที่เป็นเหยื่อด้วยกรงเล็บของมัน

อย่างไรก็ตาม ท่านอับนุ อับบาส เห็นว่า ไม่มีสิ่งใดหะรอม นอกไปจากอาหาร 4 ประเภทที่กล่าวไว้ในคัมภีร์อัล-กุรอาน ส่วนสิ่งที่ท่านศาสดามุฮัมมัดห้ามไว้ เช่น สัตว์ที่ล่าเหยื่อนั้น ถือว่าเป็นสิ่งมักรูฮ์ (น่ารังเกียจ) มากกว่าที่จะถึงขั้นหะรอม โดยท่านอับนุ อับบาส ได้อธิบายว่า คนในยุคญาฮิลียะฮ์บริโภคอาหารบางอย่างและหลีกเลี่ยงอาหารบางอย่างตามอำเภอใจของพวกเขา เมื่อเป็นเช่นนี้ อัลลอฮ์จึงได้ส่งท่านศาสดาและคัมภีร์ของพระองค์มา และพระองค์ได้ทรงออกกฎกำหนดสิ่งที่อนุมัติและสิ่งที่ต้องห้ามในการบริโภคไว้ ดังนั้น สิ่งที่พระองค์อนุมัติก็คือสิ่งที่ฮาลาล และสิ่งที่พระองค์ห้ามก็คือสิ่งที่ฮารอม และในสิ่งที่พระองค์เจียบก็เป็นที่ยอนุญาต ดังโครงการที่ว่า

“จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ฉันไม่พบสิ่งใดที่ถูกเปิดเผยแก่ฉันเป็นที่ห้ามแก่ผู้ที่จะบริโภคมัน เว้นแต่...” (กุรอาน 6:145)

และบนพื้นฐานของโครงการดังกล่าวนี้ ท่านอับนุ อับบาส ได้แย้งว่า เนื้อของลาที่ถูกเลี้ยงไว้ใช้งานเป็นที่ยอนุญาต ซึ่งท่านอิมามมาลิกก็เห็นด้วยและถือว่าสัตว์ที่ล่าเหยื่อเป็นอาหารนั้นมักรูฮ์มากกว่าที่จะเป็นฮารอม และนอกจากนี้ นักกฎหมายอิสลามต่างเห็นพ้องต้องกันว่าการเชือดคอสัตว์ที่ต้องห้ามนั้นมิได้ทำให้เนื้อของมันเป็นที่ยอนุมัติให้บริโภคได้ แต่อย่างไรก็ตาม หนังกของมันก็สามารถนำมาใช้ได้

ข้อยกเว้นสำหรับสัตว์ทะเลทุกชนิดและแมลงจำพวกคักแตนเป็นที่อนุมัติ

อิสลามมีข้อยกเว้นสัตว์น้ำประเภทปลา และสัตว์ทะเลอื่นๆ จากประเภท “สัตว์ที่ตายเอง” เพราะเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวมีหลักฐานปรากฏอยู่ในคัมภีร์อัล-กุรอานและวจนะของท่านศาสดาค้างนี้

“...และพระองค์คือผู้ทรงทำให้ทะเลเป็นประโยชน์แก่ผู้เจ้า...” (กุรอาน 16 : 14)

“การล่าสัตว์ทะเลเป็นที่อนุมัติแก่ผู้เจ้า และอาหารที่มาจากมัน เพื่ออำนวยสุขแก่ผู้เจ้า และเป็นเสบียงแก่ผู้เดินทาง...” (กุรอาน 5 : 96)

“น้ำของมันบริสุทธิ์ และสิ่งที่ตายของมันนั้นฮาลาล” (รายงานโดยอะหมัด และอื่นๆ)

“สัตว์ทะเล” ในที่นี้หมายถึง สัตว์ที่อาศัยอยู่ในทะเลและไม่สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ หากมิได้อาศัยอยู่ในน้ำ อิสลามถือว่าเป็นสัตว์ที่อนุมัติให้บริโภค (ฮาลาล) ทั้งหมดไม่ว่าจะได้มาโดยวิธีใดก็ตาม จะยังมีชีวิตหรือตายแล้ว จะเป็นตัวหรือเป็นชิ้นๆ จะเป็นปลาหรือสัตว์น้ำชนิดอื่นๆ ที่ถูกเรียกว่าอะไรก็ตาม จะถูกจับโดยมุสลิมหรือมิใช่มุสลิมก็ตาม ด้วยเหตุที่อัลลอฮ์ผู้ทรงกรุณาได้ให้ความอุดมสมบูรณ์อันกว้างใหญ่ไพศาลของพระองค์แก่บรรดาบ่าวของพระองค์ ด้วยการอนุญาตให้บ่าวของพระองค์สามารถบริโภคสัตว์ทะเลทุกอย่างได้โดยไม่ต้องเชือด เพื่อให้เลือดของมันไหลก่อน มนุษย์มีเสรีภาพเต็มที่ในการที่จะจับมันไม่ว่าจะในลักษณะใดก็ได้ เพียงแต่ให้หลีกเลี่ยงการทรมานที่ไม่จำเป็นใดๆ ให้ไกลที่สุดที่จะไกลได้ นอกจากนี้ ท่านอุมร์ ได้อธิบายว่า “อาหารของมัน” หมายถึง สิ่งที่ถูกเอามาจากทะเล ขณะที่ท่านอิบну อับบาส กล่าวว่า “อาหารของมัน” หมายถึง สัตว์ที่ตายจากมัน ดังนั้น สัตว์ทะเลที่ตายเองถือเป็นสิ่งที่อนุมัติ

ท่านเองเคียวกับสัตว์จำพวกคักแตน อิสลามได้กำหนดขกเว้นให้เป็นที่อนุมัติให้บริโภคได้ เนื่องจากสัตว์จำพวกคักแต่นั้นได้รับการยกเว้นให้พ้นสภาพจากอาหารประเภท “สัตว์ที่ตายเอง” โดยมีได้ถือเป็นซากสัตว์ เหตุที่ท่านศาสดาอนุญาตให้สามารถบริโภคสัตว์จำพวกคักแตนที่ตายได้ เพราะเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการทำหรือเชือดมันนั้นมิได้เกิดขึ้น

“พวกเราได้ออกไปลาดตระเวนกับท่านศาสดาเจ็ดหรือหกลครั้งด้วยกัน และเราได้กินสัตว์จำพวกคักแตนกับท่าน” (รายงานโดยญะมาอะฮ์)

การใช้หนัง กระดูกและขนของสัตว์

ข้อห้ามเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ที่ตายเองนั้นจำกัดอยู่แค่การรับประทานเนื้อของมันเท่านั้น ส่วนในเรื่องหนัง กระดูก และขนของมันนั้นสามารถที่จะนำมาใช้ได้ เพราะการทิ้งสิ่งเหล่านี้ไปนับเป็นการสิ้นเปลืองซึ่งอิสลามไม่อนุญาตให้กระทำได้ เกี่ยวกับเรื่องนี้ท่านศาสดาได้กล่าวไว้ดังนี้

“สิ่งที่ห้ามนั้นก็คือการกินต่างหาก” (รายงาน โดยญะมาอะฮ์)

“การฟอกหนังสัตว์ก็คือการเชือดมัน” (รายงาน โดยอบู ดาวูด และนะซาอี)

“การฟอกหนังจะทำลายความไม่สะอาดของมัน” (รายงาน โดยฮากิม)

หมายความของวจนะท่านศาสดา ก็คือ เมื่อการเชือดทำให้การบริโภคเนื้อสัตว์เป็นที่ฮาลาล การฟอกก็ทำให้การใช้หนังสัตว์เป็นที่ฮาลาลเช่นกัน ซึ่งบรรดานักกฎหมายอิสลามมีความเห็น คำว่า “หนังสัตว์” ในที่นี้หมายถึง หนังของสัตว์ทั่วไป รวมทั้งหนังของสุนัขหรือหนังของหมูด้วย

ความจำเป็นคือสิ่งกำหนดข้อยกเว้น

คัมภีร์อัล-กุรอานชี้ว่า กฎข้อบังคับทุกอย่างที่กำหนดขึ้นมา ก็เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ทั้งสิ้น มิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความยากลำบากแก่มนุษย์แต่อย่างใด ดังนั้น กฎข้อบังคับที่กล่าวมาใช้ได้ในสถานการณ์ที่มีทางเลือก อย่างไรก็ตามก็กำหนดข้อยกเว้นไว้ ดังนี้

“...อัลลอฮ์ทรงประสงค์ความสะดวกสำหรับสุเจ้า และพระองค์ไม่ประสงค์ความลำบากแก่สุเจ้า” (กุรอาน 2:185)

“พระองค์ได้ชี้แจงให้แก่เจ้าถึงสิ่งที่พระองค์ได้ทรงทำให้เป็นที่ฮาลาลสำหรับสุเจ้าไว้แล้ว เว้นแต่สุเจ้าอยู่ในสภาพคับขัน” (กุรอาน 6:120)

“...แต่หากผู้ใดตกอยู่ในที่คับขัน ไม่ใช่เจตนาขัดขืนและมีใจละเมิด ดังนั้น ไม่มีบาปแก่เขาแท้จริง อัลลอฮ์เป็นผู้ทรงอภิข ผู้ทรงเมตตาเสมอ” (กุรอาน 2:173)

บรรดานักกฎหมายอิสลามต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ความจำเป็นคือสิ่งกำหนดข้อยกเว้น และคำว่า “ความจำเป็น” ในกรณีนี้หมายถึง ความจำเป็นที่ต้องการอาหารเพื่อบรรเทาความหิวโหย เมื่อไม่มีอาหารอื่นใด นอกจากอาหารต้องห้าม อย่างน้อยที่สุดก็ให้เวลาแห่งการขาดอาหารผ่านไป หลังจากนั้นอาจจะกินให้มากเท่าที่จำเป็นเพื่อคลายความหิวและรักษาตัวเองให้พ้นจากความตายได้ อิหม่ามมาลิก กล่าวว่า “ปริมาณของมัน คือ ปริมาณที่จะบรรเทาความหิว และจะต้องไม่กินมากไปกว่าที่จะทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้” ซึ่งอาจจะใกล้เคียงกับพระประสงค์ของอัลลอฮ์ที่ว่า “โดยไม่เจตนาซัดชินและไม่ไซละมิด” กล่าวคือ ไม่ใช่ด้วยความอยากและบริโภคเกินความจำเป็น ดังนั้น ถึงแม้ว่าจะตกอยู่ในภาวะคับขันก็มิใช่ว่ามุสลิมจะต้องขอมงานด้วยความกระตือรือร้น

ความจำเป็นทางการแพทย์

เกี่ยวกับปัญหาที่ว่าอาหารต้องห้ามบางอย่างสามารถนำมาใช้เป็นยาได้หรือไม่นั้น ในเรื่องนี้นักกฎหมายอิสลามยังมีความเห็นที่แตกต่างกันไปเป็นสองทาง กลุ่มหนึ่งมิได้ถือว่าการรักษาโรคจัดอยู่ในประเภทของสิ่งที่มีความจำเป็นเหมือนอาหาร ซึ่งกลุ่มที่มีความคิดเห็นเช่นนี้ได้นำเอาหะดีษของท่านศาสดามุฮัมมัดมาเป็นข้อสนับสนุนว่า

“แน่แท้ อัลลอฮ์มิได้ทรงจัดหาการรักษาสำหรับท่านในสิ่งที่พระองค์ได้ห้ามแก่ท่าน”
(รายงาน โดยบุคอรี)

แต่ขณะเดียวกัน นักกฎหมายอีกกลุ่มหนึ่งกลับมีความเห็นว่าความต้องการการรักษาโรคนั้นมีความสำคัญเท่าๆ กับความต้องการอาหาร เพราะความต้องการทั้งสองอย่างนี้มีความจำเป็นในการรักษาชีวิต ซึ่งในการสนับสนุนความคิดเห็นที่ว่าสิ่งต้องห้ามสามารถนำมาเป็นยาได้นั้น นักกฎหมายกลุ่มนี้อ้างว่าท่านศาสดาอนุญาตให้อับดุลเราะห์มาน บิน ออฟ และจุบัยร์ บิน อวามสวมใส่ผ้าไหมได้ เพราะบุคคลทั้งสองได้รับความลำบากจากโรคผิวหนัง ซึ่งทัศนยะประการหลังนี้อาจจะใกล้เคียงกับเจตนารมณ์ของอิสลามที่คำนึงถึงการสงวนชีวิตมนุษย์ในทุกบทบัญญัติและคำสอน แต่อย่างไรก็ตาม การใช้ยารักษาโรคที่มีส่วนประกอบจากสิ่งหะรอมจะเป็นที่อนุมัติก็ต่อเมื่ออยู่ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ชีวิตของคนไข้จะเป็นอันตรายถ้าหากว่าไม่ได้รับยานี้
2. ไม่มีทางเลือกหรือมีการรักษาอย่างอื่นที่ฮาลาลมาทดแทน
3. การให้ยารักษานั้นถูกกำหนดโดยแพทย์มุสลิมที่มีความรู้และเข้มงวดต่อพระเจ้า

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาบนพื้นฐานของการสังเกตและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จะเห็นได้ว่า ความจำเป็นทางการแพทย์ที่ต้องใช้สิ่งที่ไม่เป็นที่อนุมัติ (ฮาลาล) แทบจะไม่เกิดขึ้นเลย แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่มีมุสลิมตกอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถหาวิธีการช่วยเหลืออื่นใดออกไปจากวิธีการที่ต้องอาศัยสิ่งฮาลาลก็อาจกระทำได้ เนื่องจากเข้าใจหลักที่ว่า “ความจำเป็นคือสิ่งกำหนดข้อยกเว้น”

ลักษณะวิธีการฆ่าสัตว์แบบอิสลาม

ก). การเชือดสัตว์ตามหลักการอิสลาม

การเชือดสัตว์ตามหลักการอิสลามนั้นจะต้องเป็นการเชือดที่ถูกต้องตามบทบัญญัติของ คัมภีร์อัล-กุรอาน สัตว์ที่ถูกเชือดจะต้องเป็นสัตว์ที่อนุมัติให้บริโภคได้ โดยในการเชือดสัตว์นั้น ได้มีการกำหนดเงื่อนไขสำคัญที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

1. เงื่อนไขเกี่ยวกับตัวผู้เชือด
2. เงื่อนไขเกี่ยวกับสัตว์ที่ถูกเชือด
3. เงื่อนไขเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการเชือด

1. เงื่อนไขเกี่ยวกับตัวผู้เชือด

1.1 ผู้เชือดจะต้องเป็นมุสลิมหรือผู้ศรัทธาในคัมภีร์ คำว่า “ผู้ศรัทธาในคัมภีร์” หมายถึง ชาวฮิวและผู้นับถือศาสนาคริสต์แต่ดั้งเดิม ดังนี้ ถ้าผู้เชือดเป็นผู้ศรัทธาในคัมภีร์แล้ว สัตว์ที่ถูกเชือด ก็เป็นที่อนุมัติให้มุสลิมบริโภคได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพวกเขามีความใกล้ชิดกับมุสลิมในเรื่อง ความเชื่อเกี่ยวกับพระเจ้า ตลอดจนหลักการพื้นฐานอื่นๆ ของอิสลาม

“...และอาหารของผู้ที่ได้รับคัมภีร์เป็นที่อนุมัติแก่ผู้เจ้า และอาหารของผู้เจ้าก็เป็นที่อนุมัติ แก่พวกเขา...” (กุรอาน 5:5)

คำว่า “อาหารของผู้ที่ได้รับคัมภีร์” ในกรณีนี้หมายถึง สัตว์ที่พวกเขาเชือด รวมทั้งผลผลิต และอาหารอื่นๆ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นที่อนุมัติสำหรับมุสลิมทั้งสิ้น เว้นแต่สิ่งที่ฮาลาล โดยตัวของมันเอง เช่น สัตว์ที่คาชเอง เนื้อหมู เลือด และสิ่งอื่นๆ ที่ไม่เป็นที่อนุมัติ เพราะสิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งฮาลาลโดยไม่คำนึงว่าจะมาจากผู้ที่ได้รับคัมภีร์ (ชาวฮิวและคริสเตียน) หรือมุสลิมก็ตาม

1.2 ถ้าหากผู้เชื่อจะเป็นชาวคัมภีร์ จะต้องเป็นผู้ที่นับถือศาสนายูดาห์หรือคริสต์ตั้งแต่ครั้งเดิม กล่าวคือ มีบรรพบุรุษที่นับถือศาสนาดังกล่าวมาตั้งแต่เริ่มแรก โดยมีผู้ใช้ที่เปลี่ยนเข้ามานับถือใหม่

1.3 ผู้เชื่อจะต้องไม่เชื่อคัมภีร์เพื่อสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮ์ หรือเอ่ยนามอื่นนอกจากอัลลอฮ์ เกี่ยวกับเรื่องนี้นักกฎหมายอิสลามต่างเห็นพ้องต้องกัน ซึ่งได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า

“ถูกห้ามแก่ผู้เข้าคือ...ที่พลีให้แก่ผู้อื่นนอกไปจากอัลลอฮ์...และที่ถูกเชื่อคพลีบนแท่นหิน”
(กูรอาน 5:3)

1.4 ผู้เชื่อต้องกล่าวนามอัลลอฮ์ขณะเชือดสัตว์ โดยกล่าว “บิสมิลลาฮ์ อัลลอฮ์ อักบัรร์” ซึ่งการกล่าวนามอัลลอฮ์มีความสำคัญคือ ประการแรก การกล่าวนามของอัลลอฮ์เป็นการรักษาไว้ซึ่งหลักความเชื่อในเอกภาพของอัลลอฮ์ ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ตรงกันข้ามกับพวกที่บูชาเจ็ดประการที่สอง เพื่อแสดงความคารวะและขออนุญาตที่จะเอาชีวิตของสัตว์นั้นจากผู้สร้างมันขึ้นมา

“และจงอย่าบริโภคนามของอัลลอฮ์มิได้ถูกระบุบนมัน แท้จริง มันเป็นการฝ่าฝืน...”
(กูรอาน 6 : 122)

“ดังนั้น จงบริโภคนามสิ่งๆที่พระนามของอัลลอฮ์ถูกระบุบนมัน ถ้าผู้เข้าศรัทธาในองการทั้งหลายของพระองค์” (กูรอาน 6 : 199)

“ถ้าหากเลือดถูกทำให้ไหล (จากสัตว์) และนามของอัลลอฮ์ได้ถูกกล่าวบนมันแล้ว เขาก็กินมันได้” (รายงานโดยบุคอรี และคนอื่นๆ)

เงื่อนไขเกี่ยวกับความสำคัญของการกล่าวนามของอัลลอฮ์นี้ ยังใช้ในขณะที่มีการล่าสัตว์ ก่อนที่จะปล่อยลูกธนูออกไป หรือก่อนที่จะส่งสุนัขออกไปไล่ล่า ซึ่งนายพรานผู้ล่าจะต้องเอ่ยนามของพระองค์เสียก่อน ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้จะได้อธิบายต่อไปในส่วนที่ว่าด้วยการล่าสัตว์

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการบางคนมีความเห็นว่าถึงแม้พระนามของอัลลอฮ์จะต้องกล่าว แต่ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องกล่าวในเวลาที่กำลังฆ่าสัตว์ ซึ่งอาจจะกล่าวในตอนก่อนรับประทานก็ได้ เพราะในกรณีนี้จะถือว่าเป็นการรับประทานโดยมิได้กล่าวนามของอัลลอฮ์ไม่ได้

“จงเอ่ยนามของอัลลอฮ์แล้วกินมัน” (รายงาน โดยบุคอรี)

ดังนั้น เมื่อผู้ที่เชือดมีเงื่อนไขครบถ้วนทั้ง 4 ประการ สัตว์ที่ผู้เชือดได้กระทำการเชือดนั้นก็เป็นที่อนุมัติให้รับประทานได้ โดยไม่มีข้อแตกต่างในระหว่างผู้เชือดที่เป็นชายหรือหญิง ผู้ใหญ่หรือเด็ก ตราบใดที่ผู้เชือดมีความสามารถที่จะกระทำการเชือดได้ และมีเจตนาที่จะเชือด

2. เงื่อนไขที่เกี่ยวกับสัตว์ที่ถูกเชือด

2.1 สัตว์ที่จะถูกเชือดต้องเป็นสัตว์ที่อนุมัติให้บริโภคได้ และสัตว์นั้นต้องอยู่ในสภาพที่มีชีวิตอยู่อย่างมั่นคง เพราะการเชือดสัตว์ที่อยู่ในสภาพอ่อนเปลี้ยใกล้ตายนั้น ไม่ถือว่าเป็นการเชือดที่ถูกต้องตามบัญญัติศาสนา และไม่อนุญาตให้รับประทาน

2.2 การเชือดจะต้องเชือดบริเวณลำคอหรือแทงเข้าไปในช่องคอของสัตว์ ซึ่งทางที่ดีที่สุดคือ จะต้องคั่นเส้นเลือดใหญ่ หลอดลม หลอดอาหาร และเส้นเอ็นข้างลำคอทั้งสองข้างให้ขาด

2.3 การฆ่าสัตว์โดยการเชือดต้องรีบตัดหลอดเลือดและหลอดลมให้ขาดเพียงครั้งเดียว เพราะถ้าหากผู้เชือดทำการเชือดอย่างช้าๆ จนสัตว์ที่ถูกเชือดอยู่ในสภาพที่อ่อนเปลี้ยใกล้ตาย ก่อนที่จะคั่นเส้นเลือดใหญ่ หลอดลม และหลอดอาหารจนขาดหมด สัตว์ที่ถูกเชือดนั้นไม่เป็นที่อนุมัติให้รับประทานได้ ทั้งนี้การที่จะทราบว่าสัตว์ที่ถูกเชือดอยู่ในสภาพที่มีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงหรืออ่อนเปลี้ยใกล้ตายนั้นสามารถที่จะพิจารณาได้จาก สัตว์ที่มีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงนั้นภายหลังจากที่ถูกเชือดแล้วจะมีการคืนอย่างรุนแรง ส่วนสัตว์ที่มีสภาพอ่อนเปลี้ยนั้น เมื่อถูกเชือดจะปรากฏว่า สัตว์ไม่มีกำลังพอที่จะสามารถคืนได้

แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเป็นไปได้ที่จะฆ่าสัตว์ในลักษณะของวิธีการเชือดดังกล่าวแล้ว เงื่อนไขแห่งการเชือดนี้ก็จำเป็นต้องยกเลิกไป เช่น สัตว์ตัวนั้นอาจหัวทิ่มตกลงไปในบ่อ และผู้ที่เชือดไม่สามารถเอื้อมไปถึงคอของมันได้ หรือสัตว์นั้นอาจมีนิสซครุอาช ในกรณีเช่นนี้ก็ให้ปฏิบัติกับสัตว์ดังกล่าวเหมือนกับการล่า ซึ่งการทำให้เลือดของมันไหลตรงไหนนั้นก็นับว่าเป็นการเพียงพอแล้ว

“สัตว์พวกนี้บางตัวเหมือนกับสัตว์ป่า ถ้าหากตัวใดเป็นแบบนี้ก็ให้ปฏิบัติกับมันด้วยวิธีการเช่นนี้” (รายงาน โดยบุคอรี และมุสลิม)

3. เงื่อนไขเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการเชือด

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเชือดจะต้องเป็นวัตถุที่มีคม ซึ่งสามารถทำให้เกิดบาดแผล และทำให้เลือดในตัวของสัตว์ไหลออกมา ไม่ว่าเครื่องมือวัตถุที่มีคมนั้นจะเป็นหิน ไม้ เหล็ก ทองแดง โลหะชนิดอื่นๆ หรือสิ่งใดก็ตาม

“อะไรก็ได้ที่ทำให้เลือดมันไหล และจงกล่าวนามอัลลอฮ์” (รายงานโดยอะหมัด, อับู ดาวูด, นะซาอี, อิบน์ มาญะฮ์, ฮากิม และอิบนุ ฮิบบาน)

ดังนั้น การทบทสัตว์ให้ตายโดยใช้อันหินหรือสิ่งอื่นใดที่ไม่มีคม จึงไม่ถือว่าเป็นการเชือด ที่ถูกต้องตามบัญญัติของศาสนาอิสลาม

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเชือดจะต้องไม่ใช่หินและเล็บ คำว่า “หินและเล็บ” ที่นี้หมายถึง กระดูกของมนุษย์และสัตว์ทุกชนิด เพราะการใช้เครื่องมือเช่นนี้ทำให้สัตว์เจ็บปวดทรมาน

นอกจากหลักการเชือดที่กล่าวมาแล้ว ยังมีหลักบางประการที่ผู้เชือดจะปฏิบัติหรือไม่ก็ได้ ซึ่งถ้าหากผู้ใดปฏิบัติแล้วจะได้ผลบุญเพิ่มขึ้น แต่ถ้าไม่ปฏิบัติก็มีได้ถือว่ามีผลแต่อย่างใด ดังนี้

1. การตัดเส้นเอ็นข้างลำคอที่หุ้มกระดูกทั้งสองเส้นขณะเชือด เนื่องจากเส้นเอ็นดังกล่าวนี้ เมื่อตัดขาดจะทำให้สัตว์ตายเร็วยิ่งขึ้น

2. ผู้ที่เชือดควรลับมีดที่ใช้เชือดให้คม เพราะจะทำให้สัตว์ที่ถูกเชือดนั้นทรมานน้อยที่สุด

“...อัลลอฮ์ทรงกำหนดความกรุณาในทุกสิ่ง ถ้าหากจะมีการฆ่าก็ให้ทำในลักษณะที่ดีที่สุด และเมื่อท่านเชือดก็ให้เชือดในลักษณะอย่างดีที่สุด ด้วยการลับมีดให้คม และให้วางสัตว์ที่ถูกเชือดในท่าที่สบาย ...” (รายงานโดยมุสลิม)

3. จับสัตว์ให้นอนทับสี่ข้างด้านซ้ายและปล่อยเท้าขวาให้ดิน ได้อย่างอิสระหลังจากเชือด

4. ขณะเชือดให้ผู้เชือดจับสัตว์ที่จะเชือดหันหน้าไปทางทิศที่กะบะห์ตั้งอยู่ (ทิศกิบละห์)

เหตุผลของวิธีการฆ่าสัตว์แบบอิสลาม

เหตุผลเบื้องหลังกฎเกณฑ์ในการฆ่าสัตว์ตามหลักการของอิสลาม โดยการกำหนดให้ใช้เครื่องมือที่มีคมและให้เชือดคอ โดยวัตถุประสงค์ก็เพื่อเป็นการเอาชีวิตสัตว์ด้วยวิธีที่เร็วที่สุด และทำให้สัตว์ที่ถูกเชือดนั้นเจ็บปวดทรมานน้อยที่สุด ซึ่งในการเชือดสัตว์ดังกล่าวนี้ท่านศาสดาได้แนะนำให้ลับมีดให้คม และให้วางสัตว์อยู่ในท่าที่สบาย

“อัลลอฮ์ได้กำหนดความกรุณาในทุกสิ่ง ถ้าหากว่าจะมีการฆ่าก็ให้ทำในลักษณะที่ดีที่สุด และเมื่อเชือดก็ให้เชือดในลักษณะที่ดีที่สุด ด้วยการลับมีดให้คมและวางสัตว์ในท่าที่สบาย”
(รายงานโดยมุสลิม)

ดังนั้น เจตนาที่สำคัญในการฆ่าสัตว์แบบอิสลามก็คือเพื่อแสดงความเมตตากรุณาต่อสัตว์ และพยายามทำให้มันได้รับความเจ็บปวดทรมานน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ เนื่องจากอดีตนั้น ผู้คนบางกลุ่มชอบตัดเอาโหนกของอูฐที่ยังมีชีวิตหรือตัดโคนหางของสัตว์จำพวกแกะที่มีชีวิตกิน ดังนั้น เพื่อหยุดยั้งการปฏิบัติอันป่าเถื่อนเช่นนี้ ท่านศาสดาจึงห้ามการกินส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์ที่ได้มาในลักษณะนี้

“ส่วนใดก็ตามที่ตัดออกมาจากสัตว์ที่ยังมีชีวิตคือเนื้อของสัตว์ที่ตายเอง” (รายงานโดยอะหมัด, อับู ดาวูด, ตีรมิซี และฮากิม)

ข). การล่าสัตว์ตามหลักการอิสลาม

ในอดีต ชาวอาหรับและชนชาติอื่นอีกหลายชาติได้ยังชีพด้วยการล่าสัตว์ ซึ่งในอัล-กุรอาน และสุนนะห์ก็ได้กล่าวถึงในเรื่องการล่าสัตว์ไว้ โดยได้อธิบายถึงสิ่งที่อนุญาตและสิ่งที่ถูกห้าม ตลอดจนสิ่งที่เห็นหน้าและสิ่งที่แนะนำให้ปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ด้วย ทั้งนี้เพราะมีสัตว์และนกอีกหลายชนิดที่เนื้อของมันเป็นประโยชน์ แต่มันมิได้เป็นสัตว์เชื่องหรือเป็นสัตว์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของมนุษย์ และเพื่อที่จะทำให้การบริโภคเนื้อของสัตว์ดังกล่าวเป็นที่อนุมัติ (ฮาลาล) ซึ่งในกรณีนี้อิสลามมิได้ต้องการให้สัตว์เหล่านั้นต้องถูกเชือดคอตามหลักของการฆ่าสัตว์เชื่อง และสัตว์ที่ถูกเลี้ยงไว้ใช้งาน เพื่องแต่ขอให้การฆ่าได้กระทำตามสภาวะที่จะอำนวยความสะดวกในการล่าสัตว์ แต่ไม่ต้องถึงกับจะต้องเชือดคอของสัตว์นั้นก็นับว่าเป็นการเพียงพอแล้ว เพราะในการล่าสัตว์นั้น

มนุษย์จะต้องกระทำไปตามสัญญาธรรม และอิสลามก็มีได้ค้ำค้ำต่อธรรมชาติหรือสัญญาธรรม แต่ประการใด แต่อิสลามต้องการเพียงให้เพิ่มเงื่อนไขบางประการเข้าไปด้วยเพื่อให้การล่าสัตว์นั้น เป็นไปตามระบบความเชื่อเช่นเดียวกับที่ทำในกิจกรรมอื่นๆ ของมุสลิม ซึ่งเงื่อนไขต่างๆ เหล่านี้ บางเงื่อนไขก็ใช้กับผู้ที่ทำการล่า บางเงื่อนไขก็ใช้กับสัตว์ที่ล่า และบางเงื่อนไขก็ใช้กับเครื่องมือที่ใช้ ในการล่า โดยเงื่อนไขที่อิสลามกำหนดให้ใช้ในการล่าสัตว์เหล่านี้จะใช้กับการล่าสัตว์บกเท่านั้น เพราะการล่าสัตว์ในทะเลนั้น อัลลอฮ์ทรงอนุมัติให้กระทำได้โดยไม่มีข้อจำกัด

ดังนั้น การล่าสัตว์ตามหลักการอิสลามจะต้องเป็นการล่าที่ถูกต้องตามบทบัญญัติของคัมภีร์ อัล-กุรอาน สัตว์ที่ถูกล่าจะต้องเป็นสัตว์ที่มีเชื่องหรือเป็นสัตว์ที่มีได้อยู่ภายใต้การควบคุมของมนุษย์ โดยง่าย ซึ่งในการล่าสัตว์นั้น อิสลามได้กำหนดเงื่อนไขสำคัญที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

1. เงื่อนไขเกี่ยวกับผู้ล่าสัตว์
2. เงื่อนไขเกี่ยวกับสัตว์ที่ล่า
3. เงื่อนไขเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในล่าสัตว์

1. เงื่อนไขเกี่ยวกับผู้ล่าสัตว์

1.1 เงื่อนไขเกี่ยวกับผู้ล่าสัตว์มีหลักเกณฑ์ต่างๆ เหมือนกับเงื่อนไขเกี่ยวกับผู้เชือดสัตว์ กล่าวคือ ไม่ว่าผู้ล่าจะเป็นมุสลิมหรือผู้ศรัทธาในคัมภีร์ก็ตาม แต่อิสลามกำหนดห้ามเพียงว่า ผู้ล่าสัตว์นั้นจะต้องไม่ล่าเป็นการกีฬาเพียงเพื่อเอาชีวิตสัตว์ โดยไม่คิดที่จะบริโภคหรือใช้ประโยชน์ จากมันเกี่ยวกับเรื่องการล่าสัตว์นี้ท่านศาสดากล่าวว่า

“ถ้าหากใครฆ่านกกระจอกตัวหนึ่งเพื่อเป็นกีฬา ในวันแห่งการตัดสิน นกกระจอกตัวนั้น มันจะร้องออกมาว่า “โอ้พระผู้อภิบาล ชายคนนั้นฆ่าฉันอย่างไรสาระ เขาฆ่าฉัน โดยไม่มีวัตถุประสงค์ที่เป็นประโยชน์อย่างไร” (รายงานโดย นะซาอี และอิบนุ ฮิบบาน)

“การฆ่าเพื่อกิน มิใช่เพียงเพื่อตัดหัวมันแล้วก็ขว้างทิ้ง” (รายงานโดยนะซาอี และฮากิม)

1.2 ผู้ล่าจะต้องไม่เป็นผู้ที่อยู่ในสภาพของการครองอิหฺรอหม เพื่อฮัจญ์หรืออุมเราะฮ์ ซึ่งคำว่า “อิหฺรอหม” ในที่นี้หมายถึง การอุทิศตนทั้งร่างกายและจิตใจเพื่อทำฮัจญ์หรืออุมเราะฮ์ เพราะผู้ที่อยู่ในการครองอิหฺรอหมนั้นจะต้องอยู่ในสภาพแห่งความสงบสันติและต้องแผ่เมตตา

ให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายด้วย และถึงแม้ว่าในเวลานั้นจะมีสัตว์ให้จับหรือล่าอยู่ข้างหน้าก็ตาม อิสลามก็ไม่อนุญาตให้กระทำได้ ทั้งเพื่อเป็นการทดสอบจิตใจและฝึกให้ผู้ศรัทธามีความอดทน และเข้มแข็ง

“โอ้บรรดาผู้ศรัทธา จงอย่าล่าสัตว์ในขณะที่สุเจ้าครองอิหมรอม...” (กุรอาน 5:95)

“...และการล่าสัตว์เป็นที่ฮารอมสำหรับสุเจ้าขณะที่สุเจ้าครองอิหมรอม...” (กุรอาน 5:96)

2. เงื่อนไขเกี่ยวกับสัตว์ที่ล่า

2.1 สัตว์ที่จะใช้วิธีล่าต้องเป็นสัตว์ที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมไว้เพื่อฆ่าได้โดยสะดวก เพราะตามหลักการถ้าหากว่าสัตว์นั้นสามารถที่จะฆ่าได้โดยสะดวกแล้ว อิสลามกำหนดให้ฆ่าโดยวิธีการเชือด ดังนั้น จึงไม่มีทางเลือกให้เลือก และในทำนองเดียวกัน ถ้าใครยิงธนูไปยังสัตว์ หรือถ้าสุนัขล่าสัตว์ของเขาได้นำมันมา ขณะที่เขาไปถึงสัตว์นั้นและพบว่ามันยังมีชีวิตอยู่ เขาจะต้องเชือดคอของมัน

“เมื่อท่านส่งสุนัขของท่าน (เพื่อออกล่า) จงกล่าวนามของอัลลอฮ์ ถ้าหากว่ามันจับสัตว์ได้ และท่าน ไปถึงมันขณะที่มันยังมีชีวิตอยู่ จงเชือดคอมัน” (รายงาน โดยบุคอรีย และมุสลิม)

อย่างไรก็ตาม แม้ตามหลักการอิสลามจะต้องการให้เชือดตามกรณีข้างต้น แต่ถ้ามันตายลง หรือผู้ล่าปล่อยให้มันตายโดยมิได้เชือดคอ การกระทำดังกล่าวนั้นก็มิได้มีโทษใดๆ

3. เงื่อนไขเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการล่าสัตว์

คนทัศนะของอิสลาม ได้แบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการล่าสัตว์ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ คือ

ก). อาวุธ เช่น คาน ธนู และหอก เป็นต้น

“...สิ่งมือของสุเจ้าและหอกของสุเจ้าถึงได้” (กุรอาน 5:94)

ข). สัตว์ล่าเหยื่อที่สามารถฝึกได้ เช่น สุนัข และเหยี่ยว เป็นต้น

“จงกล่าวเถิด ที่ถูกอนุมัติแก่พวกท่านคือสิ่งที่ดีทั้งหลาย และที่พวกท่านได้ฝึกสัตว์ล่าเนื้อให้จับสัตว์ พวกท่านฝึกมันตามที่อัลลอฮ์ได้ทรงสอนพวกท่าน” (กุรอาน 5:4)

การล่าโดยการใช้อาวุธ

หากการล่าสัตว์กระทำโดยการใช้อาวุธ การล่าสัตว์นั้นจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข 2 ประการ ดังนี้ คือ ประการแรก ผู้ล่าจะต้องพุ่งอาวุธนั้นเข้าไปในร่างกายของสัตว์และทำให้มันมีบาดแผล ดังนั้น การตายโดยการกระแทกเพียงอย่างเดียวจึงยังไม่ถือว่าทำให้มันฮาลาล ซึ่งเกี่ยวกับการล่าสัตว์ด้วยอาวุธนี้ ท่านศาสดาได้กล่าวว่า

“ถ้าหากท่านขว้างอาวุธและปลายของมันแทงเข้าไปที่ตัวสัตว์ จงกินมัน แต่ถ้าหากมันตายเพราะโดนแรงกระแทกด้านข้างของอาวุธ จงอย่ากินมัน” (รายงานโดยบุคอรีและมุสลิม)

“...จงอย่ากินสัตว์ที่ถูกยิงด้วยบันคูเกาะห์ เว้นแต่ท่านเชือดมัน” (รายงานโดยอะหมัด)

“...สัตว์ที่ถูกฆ่าโดยบันคูเกาะห์นั้น เหมือนกับสัตว์ที่ถูกทุบตาย” (รายงานโดยอิบนุ อุมร์)

จากหะดีษดังกล่าว จะเห็นว่าวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการล่าสัตว์โดยการใช้อาวุธก็คือ การเกิดบาดแผลเพื่อให้เลือดได้ไหลออกมาจากตัวของสัตว์ แม้ว่าการฆ่านั้นจะเป็นการใช้อาวุธหนัก ดังนั้น สัตว์ที่ถูกล่าด้วยกระสุนปืนหรือทำนองเดียวกันจึงเป็นที่อนุมัติ เพราะอาวุธดังกล่าวนี้ทำให้เกิดบาดแผลยิ่งกว่าอาวุธจำพวกธนู หอก หรือดาบ แต่การล่าโดยใช้บันคูเกาะห์นั้นไม่เป็นที่อนุญาตให้กระทำในอิสลาม เพราะอาวุธที่เรียกว่า “บันคูเกาะห์” หมายถึง ถูกกลมๆ ที่ทำด้วยดินมิใช่ถูกปืนแบบสมัยใหม่ ซึ่งจะทำให้สัตว์ที่ถูกล่าบาดเจ็บหรือตายโดยแรงกระแทกมากกว่า การเกิดบาดแผลเพื่อให้เลือดในตัวสัตว์ไหลออกมา ในทำนองเดียวกัน ท่านศาสดาก็ได้ห้ามการขว้างหินเข้าไปที่สัตว์ที่ถูกล่าโดยท่านได้กล่าวว่า

“การขว้างหินจะไม่ทำให้มันตาย แต่จะทำให้ฟันหักหรือตาทะลักออกมา” (รายงานโดยบุคอรี และมุสลิม)

เงื่อนไขประการที่สองที่จะต้องปฏิบัติในการล่าสัตว์โดยอาวุธก็คือ ก่อนที่จะขวางหรือยิงอาวุธดังกล่าว ผู้ที่ล่าสัตว์นั้นจะต้องกล่าวหรือเอ่ยนามของอัลลอฮ์เสียก่อน และเงื่อนไขนี้ก็ให้นำมาใช้ในกรณีของการล่าสัตว์ด้วยอาวุธปืนเช่นเดียวกัน

การล่าโดยการไล่สัตว์ล่า

ถ้าการล่าสัตว์กระทำโดยใช้สุนัข เหยี่ยว หรือสัตว์อื่นๆ การล่าสัตว์นั้นจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข 3 ประการดังนี้คือ ประการแรก สัตว์ที่ไล่ล่าจะต้องเป็นสัตว์ที่ได้รับการฝึกมาอย่างดี ประการที่สอง สัตว์ที่ใช้ในการล่านั้นจะต้องล่าเหยื่อมาเพื่อเจ้าของมัน มิใช่ล่ามาเพื่อตัวมันเอง และ ประการที่สาม ขณะที่ผู้ล่าซึ่งเป็นเจ้าของจะปล่อยสัตว์ของคนออกไปไล่ล่าเหยื่อนั้น เขาจะต้องกล่าวนามของอัลลอฮ์เสียก่อน ซึ่งที่มาของเงื่อนไขเหล่านี้มีกล่าวไว้ในคัมภีร์อัล-กุรอาน ที่ว่า

“...อันใดที่ถูกอนุมัติแก่สุนัข เจ้าจงกล่าวเจ็ด ที่ถูกอนุมัติแก่สุนัขเจ้าคือสิ่งที่ดีทั้งหลาย และที่สุนัขได้ฝึกสัตว์ล่าเนื้อให้จับสัตว์ พวกท่านฝึกมันตามที่อัลลอฮ์ได้ทรงสอนสุนัข ดังนั้น จงกินที่มันจับมาให้สุนัข แต่จงกล่าวนามของอัลลอฮ์บนมัน...” (กุรอาน 5:4)

1. จากโองการข้างต้น คำว่า “ฝึก” เป็นที่รู้กันคืออยู่แล้วว่า หมายความว่า การที่สัตว์ตัวนั้นได้รับการฝึกให้อยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าของจนถึงขนาดที่ว่าเมื่อเจ้าของเรียกมันก็จะตอบรับ หรือเมื่อเจ้าของส่งมันออกไปไล่ล่าสัตว์ มันก็จะล่าสัตว์ และเมื่อเขาบอกให้มันหยุด มันก็จะหยุด ซึ่งบรรดานักกฎหมายอิสลามได้วางเกณฑ์ตัดสินต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้หลายประการด้วยกัน

2. ถ้อยคำที่ว่า “ล่าเหยื่อให้เจ้าของของมัน” หมายถึง สัตว์ที่ไล่ล่าเหยื่อ ไม่กินสัตว์ที่มันล่ามา

“หากท่านส่งสุนัขออกไปล่าสัตว์ และมันได้กินส่วนหนึ่งของสัตว์ ท่านต้องไม่กินสัตว์นั้น เพราะสุนัขได้ล่าสัตว์เพื่อตัวของมันเอง มิได้ล่าเพื่อท่าน แต่ถ้าหากท่านส่งสุนัขออกไป และมันได้ฆ่าสัตว์ที่มันล่าได้โดยมิได้กินมัน ท่านก็สามารถกินสัตว์นั้นได้ เพราะสุนัขได้ล่าเหยื่อให้เจ้าของของมัน” (รายงาน โดยอะหมัด)

อย่างไรก็ตาม นักกฎหมายบางคนได้แยกข้อแตกต่างระหว่างสัตว์ที่ใช้ในการล่าเหยื่อเอาไว้ โดยได้แสดงความคิดเห็นว่า หากสัตว์ที่ถูกกักกินไปส่วนหนึ่งถูกกักกินโดยนกที่ใช้ล่าเหยื่อนั้นเป็นที่อนุมัติให้บริโภคได้ แต่หากสัตว์ที่ถูกกักกินไปส่วนหนึ่งนั้นถูกกักกินโดยสุนัขที่ใช้ล่าเหยื่อแล้ว เนื้อของมันย่อมไม่เป็นที่อนุมัติให้บริโภค ซึ่งเหตุผลในการกำหนดเงื่อนไขข้อหลังดังกล่าวนี้ก็คือ ประการแรก เพื่อเป็นการให้แน่ใจว่าสุนัขที่ใช้ในการล่าสัตว์นั้นได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี และสัตว์ที่ใช้ในการล่าดังกล่าวนี้จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าของมันหรือนายเสมอ ประการที่สอง เพื่อเป็นการรักษาศักดิ์ศรีของมนุษย์ไว้ ดังนั้น อิสลามจึงไม่อนุญาตให้มนุษย์กินซากสัตว์ที่ถูกสัตว์กินแล้วทิ้งไว้ และประการสุดท้าย สัตว์ที่ใช้ล่าซึ่งได้รับการฝึกมาเป็นอย่างคินั้น เปรียบเสมือนกับอาวุธที่ไม่มีชีวิตอย่างหนึ่งในมือของเขาเช่นเดียวกับธนู

3. การเอ่ยหรือกล่าวนามของอัลลอฮ์ขณะที่ปล่อยสุนัขออกไปล่าเหยื่อนั้นเป็นเสมือนกับการกล่าวนามของพระองค์ขณะยิงธนู ขว้างหอก หรือฟันค้อนดาบ นอกจากนี้ หากผู้ล่าพบว่า สุนัขตัวอื่นที่มีโซ่สุนัขของคนจับสัตว์ได้ การกินเนื้อของสัตว์นั้นก็เป็นที่ต้องห้ามเช่นกัน

“...จงกล่าวนามของอัลลอฮ์บนมัน” (กุรอาน 5:4)

“จงอย่ากินมัน เพราะขณะที่ท่านกล่าวนามอัลลอฮ์บนสุนัขของท่าน ท่านมิได้กล่าวนามของพระองค์บนสุนัขตัวอื่น” (รายงานโดยอะหมัด)

อย่างไรก็ตาม ถ้าหากลืมกล่าวนามอัลลอฮ์ในขณะที่ปล่อยอาวุธหรือสัตว์ที่ใช้ล่าเหยื่อออกไป ก็สามารถชดเชยได้โดยการกล่าวนามของพระองค์ในเวลาจับประตานั้นได้ เพราะอัลลอฮ์เป็นผู้ที่ทรงให้อภัยในความผิดพลาดที่เกิดขึ้นเนื่องจากความหลงลืมของมุสลิม และการกระทำเช่นนี้สามารถนำไปใช้ได้ในกรณีที่มีชื่อของอัลลอฮ์ขณะที่เชือดสัตว์ได้ด้วย

เมื่อสัตว์ที่ถูกล่าตายแล้ว

ในการล่าสัตว์ บางครั้งสัตว์ที่ถูกยิงด้วยธนูนั้นอาจหลบหนีไปได้นับเป็นวันๆ แต่ต่อมาผู้ล่าเกิดไปพบมันนอนตาชอยู่ กรณีเช่นนี้ จะเป็นที่อนุมัติให้ใช้เป็นอาหารได้ภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้ คือ

(1). สัตว์นั้นจะต้องไม่มึนตายอยู่ในน้ำ สัตว์ตัวนั้นก็เป็นที่อนุมัติให้ใช้เป็นอาหารได้ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ท่านศาสดาได้กล่าวว่า

“ถ้าหากท่านยิงธนูโดนสัตว์และทำให้มันตาย ท่านสามารถกินมันได้ แต่ถ้าหากท่านพบว่ามันตายในน้ำ โดยท่านไม่รู้ว่ามันตายเพราะจมน้ำหรือเพราะถูกรูขุมของมัน” (รายงานโดย บุคอรี และมุสลิม)

(2). สัตว์นั้นจะต้องไม่มีบาดแผลอื่นใด นอกไปจากบาดแผลที่เกิดจากถูกรูขุม และสัตว์นั้นจะต้องไม่อยู่ในสภาพที่เน่าเปื่อยแล้วก็เป็นที่ยอมรับให้ใช้เป็นอาหารได้

“ถ้าหากรู้ว่าถูกรูขุมของสุเจ้าฆ่ามัน และไม่พบแผลใดที่เกิดจากสัตว์ป่า สุเจ้าก็กินมันได้” (รายงานโดยติรมิซีย์)

“หากสุเจ้ายิงธนูแล้วสัตว์นั้นหายไปสามวัน ถ้าหากสุเจ้าพบมัน สุเจ้าก็สามารถกินส่วนที่ไม่เน่าของมันได้” (รายงานโดยติรมิซีย์)

ตอนที่ 2 : เครื่องดื่ม

อย่างที่กล่าวมาแล้วว่า หลักการพื้นฐานของอิสลามเกี่ยวกับการการเลือกสิ่งบริโภคนั้น (อาหารและเครื่องดื่ม) อิสลามกำหนดไว้อย่างชัดเจน โดยเรียกร้องให้มนุษย์เลือกบริโภคแต่สิ่งที่ดีที่อัลลอฮ์ทรงจัดหาไว้ และห้ามมิให้มนุษย์บริโภคสิ่งใดๆ ก็ตามที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ จะได้เห็นว่ อิสลามให้ความสำคัญในเรื่องการบริโภคเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการบริโภคนั้น มีอิทธิพลต่อสุขภาพและร่างกายของมนุษย์โดยตรง ซึ่งตามคัมภีร์อัล-กุรอานได้ระบุเกี่ยวกับการเลือกสิ่งที่จะบริโภคไว้ดังนี้

“มนุษย์ชาติเอ๋ย จงบริโภคสิ่งที่ยอมรับและสิ่งดี (แก่สุขภาพ) ที่มีอยู่ ณ แผ่นดิน และจงอย่าปฏิบัติตามรอย (เอาเยี่ยงอย่าง) ของมาร แท้จริงมันเป็นศัตรูที่เปิดเผยมสำหรับสุเจ้า” (กุรอาน 2:168)

“บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงบริโภคจากสิ่งที่ดีทั้งหลายที่เราได้ประทานเครื่องยังชีพแก่ผู้เจ้า
 (อย่าบริโภคอาหารที่ให้โทษแก่ร่างกาย) และจงขอบคุณต่ออัลลอฮ์ (ด้วยการทำความดี)
 ถ้าพระองค์เท่านั้นที่ผู้เจ้าเคารพภักดี” (กุรอาน 2:172)

จากโองการดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สิ่งบริโภคที่ดีที่มีประโยชน์สามารถจะบริโภคได้นั้น มีจำนวนมากมายมหาศาล ส่วนที่ไม่ดีเป็นอันตรายก็มีไม่น้อย ซึ่งอิสลามห้ามบริโภค (กินหรือดื่ม) สิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และในทางตรงกันข้าม อิสลามสั่งให้บริโภคสิ่งที่ดีที่อัลลอฮ์ทรงอนุมัติ

ประเภทของเครื่องดื่มในอิสลาม

ก). เครื่องดื่มที่อิสลามอนุมัติและส่งเสริม

ตามหลักการอิสลามแล้ว อัลลอฮ์ทรงสร้างสรรพสิ่งทั้งหลายเพื่อยังประโยชน์แก่มนุษย์ ดังนั้น อาหาร (รวมทั้งเครื่องดื่ม) ส่วนใหญ่จึงเป็นสิ่งที่อนุมัติ และถ้าหากจะพิจารณาเฉพาะในเรื่อง เครื่องดื่ม เครื่องดื่มที่อิสลามอนุมัตินั้นก็คือเครื่องดื่มที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เสริมสร้างพลังงานมี และสุขภาพที่ดีต่อร่างกายนั่นเอง

นอกจากเครื่องดื่มโดยทั่วไปที่อนุมัติให้บริโภคแล้ว อิสลามยังแนะนำให้มุสลิมบริโภค เครื่องดื่มบางอย่างที่มีประโยชน์เสริม เช่น น้ำ น้ำนม น้ำผึ้ง และน้ำผลไม้ที่ไม่ทำให้มีเมามา เป็นต้น ซึ่งปรากฏหลักฐานบางส่วนในคัมภีร์อัล-กุรอานและหะดีษ ต่อไปนี้

“...และปรากฏว่าได้มีผู้นำน้ำจืดมาให้ท่านศาสดาคัม” (รายงาน โดยอบู ดาวูด และอะหมัด)

“...ข้าพเจ้าได้ให้ท่านรอสูลดื่มเครื่องดื่มทั้งหมด ทั้งน้ำผึ้ง นะบีซ น้ำ และน้ำนม” (รายงาน โดยมุสลิม และนะซาอี)

“และแท้จริงมีบทเรียนสำหรับผู้เจ้าในเรื่องปศุสัตว์ เราให้ผู้เจ้าดื่มจากที่อยู่ในท้องของมัน ระหว่างมูล และเลือด คือน้ำนมบริสุทธิที่ดื่มได้ง่ายสำหรับผู้ดื่มทั้งหลาย” (กุรอาน 16:66)

“และแท้จริงมีข้อคิดสำหรับสุเจ้าในปศุสัตว์ เราให้สุเจ้าได้คัมน์นมที่มีอยู่ในท้องของมัน และสุเจ้าจะได้ประโยชน์จากมันมากมาย และบางส่วนของมันสุเจ้าก็นำมารับประทาน”
(กุรอาน 23:21)

บ). เครื่องคัมน์ที่อิสลามไม่อนุมัติ (ต้องห้าม)

เครื่องคัมน์ต้องห้ามที่อิสลามไม่อนุมัตินั้นแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ คือ

1). สิ่งที่เป็นอันตราย เช่น ขาพิษ และสิ่งอื่นๆ ในทำนองนี้ เป็นต้น

เนื่องจากหลักการพื้นฐานในเรื่องการบริโภคอาหารและเครื่องคัมน์ในอิสลามก็คือ ห้ามมิให้มุสลิมบริโภคกินหรือคัมน์สิ่งใดก็ตามที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและร่างกายถึงตาย ไม่ว่าจะตายโดยทันทีหรือค่อยๆ ตายก็ตาม เช่น ขาพิษ หรือสิ่งอื่นที่เป็นอันตรายหรือเป็นโทษ นอกจากนี้ อิสลามยังได้ห้ามการบริโภคหรือการคัมน์สิ่งใดในปริมาณหรือเป็นจำนวนมากด้วย ถ้าหากว่าการบริโภคในปริมาณหรือที่เป็นจำนวนมากนั้นจะนำมาซึ่งความเจ็บไข้ได้ป่วย เพราะอิสลามถือว่ามุสลิมมิใช่ชายของตัวเองเสียทั้งหมดทีเดียว แต่เขาเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาและประชาชาติของเขาด้วย นอกจากนี้ ชีวิต สุขภาพ ทรัพย์สิน และทุกสิ่งที่ยัลลอฮ์ทรงได้ประทานให้ เป็นสิ่งที่เขาได้รับมอบหมายให้เป็นผู้มีหน้าที่ดูแล ซึ่งเขาไม่ได้รับอนุญาตให้บันทึกหรือทำลาย คัมน์ที่ยัลลอฮ์ทรงกล่าวไว้ว่า

“...และจงอย่าฆ่าตัวของสุเจ้า แท้จริงยัลลอฮ์เป็นผู้ทรงเมตตาต่อสุเจ้าเสมอ” (กุรอาน 2:29)

“...และจงอย่าโยนสู่ความพินาศโดยมือของสุเจ้าเอง” (กุรอาน 2:195)

“จงอย่าทำอันตรายตัวเองหรือคนอื่น” (รายงาน โดยอะหมัด และอิบน์ มายูซ)

2). สิ่งที่เป็นสิ่งสกปรก เช่น เลือด ปัสสาวะ น้ำเหลือง หรือน้ำนมจากสัตว์ที่ห้ามบริโภคเนื้อของสัตว์เหล่านั้น เป็นต้น ซึ่งเหตุผลของการห้ามในข้อนี้ได้กล่าวแล้วในส่วนของการอาหาร

3). สิ่งที่ทำให้มีน้ำมันมา หรือเครื่องคัมประเภทที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ เช่น น้ำมันก๊าด กระจก แชนจ์ เบียร์ เหล้า สุรา ไวน์ เป็นต้น ซึ่งในข้อนี้มีบทบัญญัติปรากฏในคัมภีร์อัล-กุรอานและหะดีษดังนี้

“บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย แท้จริงน้ำมันมา และการพนัน และการนุชาฮ์ญ และการเลียงคิ้วนั้น เป็นสิ่งโสมมจากการกระทำมาร ดังนั้นจงหันห่างมันเสีย เพื่อสุเจ้าจะได้ประสบความสำเร็จ มารเพียงแต่ปรารถนาที่จะก่อการเป็นศัตรูและการเกลียดชังกันในระหว่างสุเจ้า เนื่องในน้ำมันมา และการพนัน และหันเหสุเจ้าจากการรำลึกถึงอัลลอฮ์และจากการละหมาด แล้วสุเจ้ายังเป็นผู้ขึ้นอยู่หรือ?” (กุรอาน 5:90-91)

“...และจากผลของอินทผลัมและองุ่น (ซึ่งมีประโยชน์ต่อมนุษย์นั้น) สุเจ้ากลับ (คิดทำ) ได้ ของมาจากมัน และเครื่องยังชีพที่ดี (อาหารที่ได้รับการอนุมัติ) แท้จริงในนั้นมีบทเรียน สำหรับผู้ที่ใช้ปัญญา” (กุรอาน 16:67)

“ทุกสิ่งที่ทำให้มีน้ำมันมาเป็นสิ่งที่ยับยั้งสติปัญญา และทุกสิ่งที่ทำให้มีน้ำมันมาเป็นสิ่งที่จะต้องห้าม” (รายงานโดยมุสลิม และนะซาอี)

“...จงออกห่างจากสุรา เพราะมันเป็นบ่อเกิดแห่งความชั่วร้ายทั้งปวง” (รายงานโดยมุสลิม และนะซาอี)

โองการทั้งหลายดังกล่าวข้างต้นนี้ อัลลอฮ์ได้ทรงห้ามน้ำมันมาและการพนันอย่างเด็ดขาด โดยรวมมันไว้กับการนุชาฮ์ญและการเลียงทาย และพระองค์ยังทรงประกาศว่า การกระทำดังกล่าว เป็น “ริจญ์ต” (สิ่งสกปรกโสมม) ซึ่งตามคัมภีร์อัล-กุรอานใช้ในความหมายว่า เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ ที่สุดและสิ่งที่ชั่วร้ายเลวทราม พระองค์ได้ชี้ให้เห็นว่า น้ำมันมาและการพนันนั้นเป็นงานของมารร้าย ที่มีแต่ความหลอกลวง ความชั่วร้าย และพระองค์ได้ทรงบัญชาแก่ผู้ศรัทธาให้หลีกเลี่ยงออกจากมัน เพื่อที่ว่าพวกเขาจะได้พบความสำเร็จ โดยได้กล่าวถึงผลร้ายของสุราและการพนันที่มีต่อสังคม เพราะมันจะทำลายความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความเป็นศัตรู และความเกลียดชังให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังมีผลต่อจิตใจของมนุษย์ด้วยโดยมันจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เขาละทิ้งหน้าที่ทางศาสนา และการรำลึกถึงอัลลอฮ์ โดยเหตุที่อัลลอฮ์ได้ทรงประกาศห้ามการคัมเครื่องคัมประเภทสุรานี้ นั้นเนื่องมาจากในชุดบัญญัติของคัมสุราและัจฉานเลียงฉองต่างๆ ที่มีการคัมสิ่งมีน้ำมันมาอย่างมาก ซึ่งความนิยมในการคัมสุรานี้สะท้อนให้เห็นได้จากภาษาและวรรณกรรมของพวกเขาก็กล่าวถึง

สรรพคุณของสุราชนิดต่างๆ และชื่อเรียกอันหลากหลายของเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์นี้ ดังนั้น เพื่อทำลายความชั่วช้าเลวทรามที่กำลังแพร่ระบาดในสังคมและที่กำลังขยายออกไปนั้น อัลลอฮ์ได้ใช้วิธีการอันชาญฉลาด โดยให้การศึกษาอบรมและการบัญญัติห้ามอย่างเป็นขั้นเป็นตอน พระองค์ได้ทำให้พวกอาหรับเห็นเป็นที่ชัดแจ้งว่า โทษของการดื่มสุรานั้นยิ่งใหญ่กว่าคุณประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับ และพระองค์ยังได้ห้ามพวกเขาอย่างเด็ดขาดไม่ให้ทำละหมาดขณะที่มีเมามาด้วย

“ผู้ใดดื่มสิ่งทำให้มีเมมา ละหมาดของเขาจะไม่ถูกพิจารณาเป็นเวลาสี่สิบเช้า” (รายงานโดย
เจ้าของสุนัน)

นักศึกษาวิจัยคนหนึ่งได้กล่าวไว้อย่างน่าฟังว่า

“มนุษยชาติมิได้รับความวิบัติหายนะที่ยิ่งใหญ่ใดๆ มากไปกว่าความหายนะที่เกิดขึ้นจากการใช้แอลกอฮอล์ ถ้าหากว่ามีการรวบรวมสถิติคนไข้ทั่วโลกที่กำลังได้รับความทุกข์ทรมานจากความผิดปกติทางจิตใจ โรคประสาท โรคทางเดินย่อยอาหาร อันเนื่องมาจากแอลกอฮอล์ประกอบกับสถิติของการก่ออัศวินบาตกรรม การฆ่าล้างโคตร การดื่มตะลึง การขายทรัพย์สิน และการแตกแยกในครอบครัว อันมีสาเหตุมาจากการดื่มแอลกอฮอล์แล้ว จำนวนของกรณีต่างๆ ดังกล่าวจะมากมายมหาศาล จนความพยายามและการต่อต้านการดื่มจะดูเหมือนว่าเป็นสิ่งเล็กน้อยมากเหลือเกิน ถ้าหากว่านำมาเปรียบเทียบกัน”

และปัจจุบันทั่วโลกได้ตระหนักรับรู้ถึงผลร้ายของเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ว่ามีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว และสังคม ซึ่งหลายประเทศต่างพยายามต่อต้านการดื่มเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ในสถานที่หลายแห่ง รวมทั้งกำหนดค่าของสุของผู้ดื่มโดยการออกกฎหมายต่างๆ ขึ้นมาเพื่อใช้บังคับ แต่ยังไม่เป็นผลสำเร็จ หากจะมีก็แต่ประเทศที่ใช้กฎหมายอิสลามเท่านั้นที่ประสบผลสำเร็จในการห้ามและควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เกี่ยวกับเรื่องฐานะของแอลกอฮอล์ในทัศนะของศาสนาคริสต์นั้น มีความเห็นที่ต่างกันไป บางคนเห็นว่าคัมภีร์ไบเบิลอนุญาตให้ดื่มได้ปริมาณเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะมันช่วยในการย่อยอาหาร และถ้าหากว่าเป็นจริงเช่นนั้น ปริมาณที่เล็กน้อยนี้ก็ควรต้องถูกห้ามด้วย เพราะปริมาณเล็กน้อยนั้นจะนำไปสู่ปริมาณมาก และจากถ้วยหนึ่งไปสู่อีกถ้วยหนึ่งและถ้วยต่อไป จนกระทั่งผู้ที่ดื่มติดมัน และด้วยเหตุผลนี้ หลักการอิสลามจึงเป็นการป้องกันทุกหนทางที่จะนำไปสู่การดื่มมันอย่างแจ่มชัด

ทุกสิ่งที่ทำให้มีนเมาเป็นสิ่งฮารอม

คำว่า “ค็อมร์” ในภาษาอาหรับนั้น หมายถึง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใดๆ ก็ตามที่เป็นสาเหตุของความมีนเมา ซึ่งคำจำกัดความของคำว่า “ค็อมร์” มิใช่หมายถึงเพียงแต่เหล้าเท่านั้นที่ถูกห้าม แต่ยังรวมถึงสิ่งใดๆ ก็ตามที่ทำให้เกิดอาการมีนเมา ไม่ว่าจะมันจะอยู่ในรูปใดหรือชื่ออะไรก็ตาม ดังนั้น สุรา เหล้า เบียร์และเครื่องดื่มทำนองเดียวกันนี้จึงถือเป็นสิ่งฮารอมด้วย

ครั้งหนึ่งท่านศาสตคามุฮัมมัดถูกถามเกี่ยวกับเครื่องดื่มบางอย่างที่ทำจากน้ำผึ้ง ข้าวโพค หรือข้าวบาร์เลย์โดยผ่านขบวนการหมัก จนกระทั่งมันกลายเป็นแอลกอฮอล์ ท่านศาสตคาได้กล่าวว่า

“ทุกสิ่งที่มีนเมาคือ ค็อมร์ และ ค็อมร์ทุกอย่างนั้นเป็นสิ่งฮารอม” (รายงานโดยมุสลิม)

“ค็อมร์ คือ สิ่งที่ทำให้ความคิดจิตใจสับสน” (รายงานโดยบุคอรี และมุสลิม)

อิสลามมีจุดยืนที่ไม่ประนีประนอมในการห้ามสิ่งมีนเมา โดยไม่คำนึงถึงจำนวนหรือปริมาณว่าจะมากน้อยแค่ไหนก็ตาม เพราะถ้าใครได้รับอนุญาตให้ก้าวเท้าแรกบนเส้นทางนี้แล้ว การก้าวเท้าที่สองและก้าวอื่นก็จะคิดตามไป ในขั้นแรกเขาอาจจะค่อยๆ เดิน ต่อไปก็จะเริ่มวิ่งเร็วขึ้น แล้วเขาก็จะวิ่งไม่หยุด และนี่คือเหตุผลที่ท่านศาสตคาได้กล่าวว่า

“...อันใดที่ทำให้มีนเมาในจำนวนมาก จำนวนน้อยของมันก็ฮารอม” (รายงานโดยอะหมัด, อับู ดาวูด, และติรมิซีย์)

“ถ้าถึงหนึ่งเมา จิบหนึ่งก็ฮารอม” (รายงานโดยอะหมัด, อับู ดาวูด, และติรมิซีย์)

การค้าเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์เป็นสิ่งต้องห้าม

ท่านศาสตคามิได้ห้ามเพียงการดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะจำนวนมากหรือจำนวนน้อยเท่านั้น แต่ยังสามารถห้ามการค้ามันด้วย แม้การค้ามันจะกระทำกับผู้ที่มิใช่มุสลิมก็ตาม มุสลิมไม่ว่าได้รับอนุมัติให้ตั้งเข้าหรือส่งออกเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นเจ้าของหรือทำงานในสถานที่ที่จำหน่ายสุรา ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์นี้ ท่านศาสตคาได้ประมาณคน 10 ประเภท ดังนี้

“อัลลอฮ์ทรงสถาปนาแข่งในเรื่องสุราแก่บุคคลทั้งสิบประเภทด้วยกันคือ คนที่ผลิต คนที่มันถูกผลิตให้ คนที่ดื่มมัน คนที่เสิร์ฟ คนที่แบกถือ คนที่มันถูกนำไปให้ คนที่ขาย คนที่หารายได้จากการขายมัน คนที่ซื้อมัน และคนที่มันถูกซื้อ ไปให้” (รายงาน โดยอบู คาวูด และติรมิซีย์)

เนื่องจากวิธีการของอิสลามก็คือ การปิดกั้นหนทางทุกหนทางที่จะนำไปสู่สิ่งฮารอม ดังนั้น จึงเป็นการฮารอมสำหรับมุสลิมที่จะเกี่ยวข้องกับมัน ไม่ว่าจะในทางใดๆ ก็ตาม

การให้เครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์เป็นของขวัญเป็นสิ่งต้องห้าม

ในเมื่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือการรับราคาของมันเป็นสิ่งฮารอมสำหรับมุสลิม ดังนั้น การให้มันเป็นของขวัญแก่ใครก็ตาม เช่น เพื่อนชาวคริสเตียนหรือชาวฮิวก็เป็นสิ่งฮารอมด้วยเช่นกัน เหตุที่มุสลิมไม่สามารถที่จะรับหรือให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นของขวัญ เพราะมุสลิมจะต้องเป็นผู้บริสุทธิ์ ดังนั้น มุสลิมจะต้องไม่ให้หรือรับสิ่งใด ยกเว้นสิ่งที่บริสุทธิ์

มีรายงานว่าชายคนหนึ่งได้นำเหล้าถึงหนึ่งมาให้ท่านศาสดาเป็นของขวัญ แต่ท่านศาสดาแจ้งให้เขาทราบว่า อัลลอฮ์ได้ทรงห้ามไว้

“ถ้าเช่นนั้นฉันขายมันได้ไหม ?” ชายคนนั้นถาม

“พระเจ้าทรงห้ามดื่มมันได้ห้ามการขายมันด้วย” ท่านศาสดาคอบ

“ถ้าเช่นนั้น ฉันจะให้มันเป็นของขวัญแก่พวกฮิวได้ไหม ?” ชายผู้นั้นถาม

“พระเจ้าทรงห้ามมันได้ห้ามมิให้นำมันไปเป็นของขวัญแก่พวกฮิวด้วย” ท่านศาสดากล่าว

“แล้วฉันจะทำอย่างไรกับมัน ?” ชายผู้นั้นถาม

“เทมันทิ้งลงบนพื้นสิ” ท่านศาสดาคอบ (รายงาน โดยติรมิซีย์)

การหลีกเลี่ยงงานเลี้ยงที่มีการดื่ม

ด้วยเจตนาธรรมณ์เดียวกันนี้ มุสลิมจึงถูกสั่งให้หลีกเลี่ยงหรือวางตัวให้ห่างจากงานเลี้ยงหรืองานสังสรรค์ที่มีการดื่มสุราทั้งหลาย

“ใครก็ตามที่ศรัทธาในอัลลอฮ์และวันสุดท้ายจะต้องไม่นั่งร่วมโต๊ะที่มีการดื่มกินคือมร”
(รายงาน โดยอะหมัด และติรมิซีย์)

เพราะในขณะที่มุสลิมมีหน้าที่ที่จะต้องทำหลายด้านความชั่วช้าเลวทรามที่เขาพบเห็นนั้น ถ้าหากว่าเขาไม่สามารถทำหน้าที่นั้นได้ เขาจะต้องออกห่างจากมันและหลีกเลี่ยงให้พ้นจากสถานที่ที่มีคนทำหรือเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น

มีรายงานว่าเคาะลีฟะฮ์ อุมร์ อิบน์ อัลคาลาอะฮ์ เคยเขียนไม่เพียงแต่คนที่ดื่มเท่านั้น แต่ยังได้เขียนคนที่นั่งร่วมวงเหล้าอีกด้วย ถึงแม้ว่าผู้นั้นจะไม่ดื่มก็ตาม และครั้งหนึ่งเมื่อมีคนแจ้งให้ท่านทราบว่า มีคนกลุ่มหนึ่งกำลังอยู่ในงานที่มีการเลี้ยงเหล้า ท่านได้ออกคำสั่งให้เขียนทุกคนในงานนั้น ซึ่งมีคนที่ถือศีลอดรวมอยู่ในนั้นด้วย ท่านกล่าวว่า “เริ่มจากคนที่ถือศีลอดก่อนนั่นแหละ” เจ้าไม่ได้ยินอัลลอฮ์กล่าวหรือว่า

“...แน่นอน พระองค์ได้ทรงประทานแก่สูเจ้าในคัมภีร์ว่า เมื่อสูเจ้าได้ยินโองการทั้งหลายของอัลลอฮ์ถูกปฏิเสธและถูกเขาเซ่ย ดังนั้น สูเจ้าจงอย่านั่งร่วมวงกับพวกเขาจนกว่าพวกเขาจะคุยในเรื่องอื่นจากนั้น มิฉะนั้น สูเจ้าจะเป็นเยี่ยงพวกเขาโดยแท้” (กุรอาน 4:140)

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติคัมภีร์อัล-กุรอานและหะดีษที่ชัดเจนดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า อิสลามยืนยันหนักแน่นในการกำหนดห้ามและโจมตีเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ เช่นเดียวกับที่พยายามกีดกันให้มุสลิมออกห่างหรือหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ไม่สะอาด โดยตั้งกำแพงต่างๆ และไม่ปล่อยให้มึนของไหวพือที่จะทำให้มุสลิมใช้เป็นข้ออ้างเพื่อบริโภคหรือเกี่ยวข้องกับมัน ดังนั้น มุสลิมจึงไม่ได้รับการอนุญาตให้ดื่มเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็นจำนวนมาก หรือน้อยเพียงใดก็ตาม นอกจากนี้ อิสลามยังกำหนดห้ามมิให้มุสลิมผลิต ซื้อมาขาย ให้เป็นของขวัญ นำเข้ามาในบ้านหรือในร้านค้า นำมาบริการในงานเลี้ยงต่างๆ หรือแม้แต่จะนำไปผสมกับอาหารหรือเครื่องดื่มอื่นๆ ก็ไม่ได้ทั้งสิ้น

สำหรับประเด็นที่ว่า แอลกอฮอล์จะนำไปใช้เป็นยาได้หรือไม่ ท่านศาสดามุฮัมมัดกล่าวว่า

“อัลลอฮ์ได้ส่งโรคและการรักษาโรคลงมาให้ และสำหรับทุกโรคนั้นมียารักษา ดังนั้น จงใช้ยา แต่จงอย่าใช้สิ่งที่ไม่สะอาดเป็นยา” (รายงาน โดยอบู ดาวูด)

“มันไม่ใช่ยารักษาโรค แต่มันเป็นโรคอย่างหนึ่ง” (รายงานโดยมุสลิม, อะหมัด, อับู ดาวูด และติรมิซีย์)

“อัลลอฮ์มิได้ให้ยารักษาโรคแก่ท่านในสิ่งที่พระองค์ได้ทรงห้ามท่าน” (รายงานโดยบุคอรี)

ดังนั้น อิสลามจึงห้ามการใช้แอลกอฮอล์ และสิ่งต้องห้ามอื่นๆ เพื่อเป็นยารักษาโรค ดังที่ อิบน์ ก็อยอิม อธิบายว่า เมื่ออิสลามห้ามสิ่งใดแล้ว ย่อมหมายถึง การที่มุสลิมจะต้องหลีกเลี่ยง และห่างไกลจากมันทุกวิถีทาง แต่การใช้แอลกอฮอล์เพื่อเป็นยาทำให้จะต้องมีมันไว้ในครอบครอง ดังนั้นจึงเป็นการขัดต่อวัตถุประสงค์ของอัลลอฮ์ผู้ทรงออกกฎหมาย เกี่ยวกับเรื่องนี้ อิบน์ ก็อยอิม กล่าวว่า “ถ้าแอลกอฮอล์ได้ถูกอนุญาตให้นำมาใช้เป็นยาในขณะที่ประชาชนมีแนวโน้มที่จะเข้าไปสัมผัสมันอยู่แล้ว มันก็จะยังทำให้ประชาชนมีข้อแก้ตัวในการที่จะดื่มมันเพื่อความสนุกสนานรื่นเริง โดยเฉพาะหากประชาชนมีความเชื่อว่ามันเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพโดยสามารถบรรเทาทุกข์โศก และรักษาโรคต่างๆ ได้”

นักวิชาการบางคนกล่าวว่าท่าทีของคนใช้คอกซ์ที่กินเข้าไปนั้นมีผลอย่างสำคัญในการริบเร่ง หรือการล่าช้าในการรักษา อิบน์ ก็อยอิม ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาได้อธิบายประเด็นนี้ว่า เงื่อนไขหนึ่งของความซัจด์ของชาห์คือคนใช้มุสลิมมีความเชื่อในสรรพคุณความซัจด์ของมัน และเชื่อว่าอัลลอฮ์ทรงได้ประทานความจำเริญในการเขี่ยยารักษาโรคไว้ให้ในชานนั้น แต่ความเชื่อของคนใช้มุสลิมที่ว่าสารบางอย่างเช่นแอลกอฮอล์เป็นสิ่งฮาลาล ทำให้พวกเขาไม่เชื่อว่ามันจะเป็นประโยชน์หรือมีความจำเริญในเวลานี้เลยได้ ดังนั้น พวกเขาจึงไม่มีความวางใจและยอมรับในทางตรงกันข้าม ถึงมุสลิมมีความศรัทธามากเท่าใด พวกเขาก็จะยังต่อต้านและไม่วางใจมันมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้น ถ้าหากพวกเขาใช้สิ่งที่วังแก่ขงแล้ว มันก็ย่อมจะไม่ใช่ยารักษาโรคสำหรับพวกเขา แต่เป็นโรคต่างหาก

ในการกล่าวเช่นนั้น จึงเป็นจะต้องพิจารณาถึงกรณีขกเว้นในเรื่องของความจำเป็น ซึ่งกฎหมายอิสลามได้วางกฎเฉพาะไว้ว่า ถ้าหากว่าชีวิตของคนผู้หนึ่งกำลังตกอยู่ในภาวะอันตราย และไม่มียารักษาโรคชนิดใดๆ ที่จะสามารถนำมาใช้ทดแทนยาที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ได้แล้ว ถ้าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ไม่มีทางเลือกอื่นใดเว้นแต่จะต้องใช้ยาที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ อิสลามอนุญาตให้ใช้ยานั้นได้ เพราะวัตถุประสงค์ของอิสลามก็เพื่อสวัสดิภาพของมนุษย์เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม พึงระลึกไว้เสมอว่า กรณีขกเว้นต้องถูกข่งแก้อย่างเคร่งครัดในกรณีที่ทำเป็นจริงเท่านั้น

“พระองค์ได้ชี้แจงให้แก่เจ้าถึงสิ่งที่พระองค์ได้ทรงทำให้เป็นที่ฮารอมสำหรับสูเจ้าไว้แล้ว
เว้นแต่สูเจ้าอยู่ในสภาพคัับขัน” (กุรอาน 6:120)

“...แต่หากผู้ใดตกอยู่ในที่คัับขัน ไม่ใช่เจตนาขั้คัับขันและมีโชละเมิด ดังนั้น ไม่มีบาปแก่เขา
แท้จริง อัลลอฮ์เป็นผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ” (กุรอาน 2:173)

“...แต่ถ้าหากผู้ใดตกอยู่ในภาวะคัับขัน โดยไม่มีเจตนาขั้คัับขันและไม่โชละเมิด
ดังนั้น พระผู้อภิบาลของเจ้าเป็นผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ” (กุรอาน 6:146)

ยาเสฟติค

“ค็อมร์ คือสิ่งที่ทำให้ความคิิดจิตใจสัับสน” (รายงาน โคษนุคอรื และมุสลิม)

จากหะดีษดังกล่าวนี้ ทำให้มีเกณฑ์ตัดสินในการที่จะกำหนดว่าสิ่งใดบ้างที่จะตกอยู่ใน
“ค็อมร์” ที่ต้องห้ามนี้ เพราะสิ่งใดก็ตามที่ทำให้ความคิิดจิตใจสัับสนหรือมัวเมา ทำให้ความ
สามารถทางความคิดเสื่อมเสียแล้วละก็ล้วนเป็นสิ่งที่จะต้องห้ามในอิสลาม ดังนั้น ยาเสฟติคต่างๆ
เช่น กัญชา ผิ่น โคะเคน เฮโรอิน และอื่นๆ ในทำนองเดียวกันนี้จึงถูกจัดอยู่ในค็อมร์ที่ต้องห้ามทั้งสิ้น
ซึ่งเป็นที่รู้กันดีว่า การใช้ยาเสฟติคนั้นเป็นอันตรายมีผลต่อกระท่อร่างกายและจิตใจของบุคคล
นอกจากนี้ การใช้ยาเสฟติคยังทำถายความสามารถในการใช้เหตุผลและการตัดสินใจอีกด้วย
การใช้ยาเสฟติคดังกล่าวเป็นเพียงวิธีการหนึ่งในการหนีความจริงภายในของความรู้สึก
และความจริงภายนอกของชีวิตและศาสนาไปสู่สิ่งที่เป็นความความเพ้อฝันและจินตนาการ
นอกจากจะมีผลทางด้านจิตใจแล้วก็ยังมีผลต่อทางร่างกายด้วย เช่น ทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม
เฉื่อยชา เชื่องซึม ประสาทและสติปัญญาทึบ ทำให้ความตระหนักสำนึกทางศีลธรรมตกต่ำ เป็นต้น
ยิ่งไปกว่านั้นยังอาจมีผลทำให้ครอบครัวแตกแยก หรือก่อให้เกิดอาชญากรรมอีกด้วย

เมื่ออิสลามได้มีหลักการและกำหนดห้ามอย่างชัดเจนว่า สิ่งที่ไม่บริสุทธิ์และเป็นอันตราย
ล้วนเป็นสิ่งที่ถูกทำให้ฮารอมแล้ว จึงข้อมปราศจากข้อสงสัยถึงการห้ามสิ่งที่น่ารังเกียจต่างๆ เหล่านี้
เพราะเป็นสิ่งทีล้วนเป็นอันตรายและมีผลร้ายต่อร่างกาย จิตใจ ศีลธรรม สังคม และเศรษฐกิจทั้งสิ้น

บรรดานักกฎหมายต่างเห็นพ้องต้องกันในการห้ามใช้ยาเสพติดทั้งหลายที่มนุษย์ใช้กันมาตลอดระยะเวลาและในสถานที่ต่างๆ ซึ่งในบรรดานักกฎหมายเหล่านี้ ท่านอิบ努 ดัยมียะฮ์ กล่าวว่า

“หญ้าแห้งนี้ (กัญชา) เป็นสิ่งฮารอม ไม่ว่ามันจะสร้างให้เกิดความมึนเมาหรือไม่ก็ตาม คนมีบาปเสพมันเพราะพบว่ามันทำให้เพลิดเพลินและลืมทุกอย่าง ซึ่งผลของมันก็เหมือนกับการเมา ขณะที่สุราทำให้คนอื่นทะเลาะวิวาทกัน กัญชาจะทำให้คนที่เสพมันปัญญาทึบและเซื่องซึม ยิ่งไปกว่านั้น กัญชายังเป็นสิ่งที่รบกวนความคิด จิตใจ และอารมณ์ กระตุ้นความต้องการทางเพศ และนำไปสู่การสำส่อนที่ปราศจากความละอายซึ่งเป็นบาปที่ใหญ่กว่าบาปที่มีสาเหตุมาจากการดื่มการลงโทษที่เรียกว่า “ฮัคค์” สำหรับการเสพสิ่งเสพติดกัญชาไม่ว่าในปริมาณมากน้อยเพียงใดก็ตาม เช่นเดียวกับการลงโทษสำหรับการดื่มสุราคือ การเขียนแปดสิบหรือสี่สิบที” โดยท่านได้อธิบายการกำหนดลงโทษสำหรับการเสพกัญชาว่า กฎหมายอิสลามมีกฎกำหนดว่า “สิ่งต้องห้ามใดๆ ก็ตาม เช่น ในกรณีการดื่มสุราและการลักลอบมีความสัมพันธ์ทางเพศจะถูกลงโทษ โดยการกำหนดฮัคค์ ในขณะที่หากเป็นกรณีของการละเมิดสิ่งต้องห้ามที่ประชาชนโดยทั่วไปนั้นไม่พึงต้องการ เช่น การบริโภคเนื้อของสัตว์ที่ตายของมัน อิสลามจะกำหนดให้ใช้การลงโทษที่เรียกว่า “ตะอ์ซีร์” และในกรณีของกัญชาซึ่งเป็นสิ่งต้องห้ามที่คนทั่วไปต้องการและเป็นการหากินที่ผู้เสพจะเลิกมันได้ ดังนั้น การใช้บทลงโทษตามคัมภีร์อัล-กุรอานและสุนนะห์กับกัญชาและสุราจึงเหมือนกัน”

ตอนที่ 3 : จริยธรรมการบริโภคอาหารในอิสลาม

นอกจากอิสลามจะให้ความสำคัญในเรื่องหลักเกณฑ์การเลือกประเภทและชนิดของอาหารที่จะบริโภคแล้ว อิสลามยังสอนให้มุสลิมต้องมีความมัธยัสถ์ ไม่ฟุ่มเฟือย ตลอดจนเดินสายกลางในการดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรม เนื่องจากตลอดชีวิตของท่านศาสดามุฮัมมัดได้วางรูปแบบจริยธรรมอันหลากหลาย รวมถึงจริยธรรมในการบริโภคอาหารแบบอิสลามไว้เพื่อเป็นแบบอย่างให้มุสลิมปฏิบัติตามจริยวัตรของท่านศาสดาซึ่งได้รับการบันทึกไว้โดยสาวกหลายต่อหลายคน และหากพิจารณาแบบอย่างจริยวัตรของท่านศาสดามาเรียงร้อยเป็นร้อยคำจะได้คำที่เหมาะสมคือ “พอสมควร” อันเป็นคำที่อธิบายจริยธรรมการบริโภคอาหารแบบอิสลามได้ง่ายและถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากอิสลามสอนให้มุสลิมทั้งหลายกระทำการใดๆ อย่างพอสมควรไม่สุดโต่งเกินไปเสมอ ดังนั้น คำว่า “พอสมควร” จึงหมายถึงความมัธยัสถ์ ไม่ฟุ่มเฟือย ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของจริยธรรมในการดำเนินชีวิตและการบริโภคแบบอิสลาม โดยคำว่า “พอสมควร” หรือ พ-อ-ส-ม-ค-ว-ร สามารถถอดความได้ดังนี้

พ - หมายถึง “พรอันประเสริฐ” หรือการขอพร

อิสลามสอนให้มุสลิมต้องขอพรต่ออัลลอฮ์ ทั้งก่อนและหลังการทำกิจกรรมทุกกิจกรรม ซึ่งในการบริโภคอาหารนั้น มุสลิมจะเริ่มต้นด้วยการขอพรและระลึกถึงพระคุณความดีที่อัลลอฮ์ ได้ทรงประทานให้เพื่อให้ได้มาซึ่งสุขภาพที่ดีทั้งทางกายและใจ และเมื่อบริโภคจนอิ่มหรือเสร็จแล้วก็ให้กล่าวสรรเสริญและระลึกถึงคุณของพระองค์

ดังหลักฐานจากหะดีษของท่านเราะซูลฯ ความว่า

“เมื่อมีคนเลี้ยงอาหารให้ท่านศาสดา ท่านจะกล่าวว่า... บิสมิลละฮ์ อะลาเอาวะลีสึ วะอาคิริฮึ (ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮ์...) ต่อมาเมื่อท่านเสร็จรับประทาน ท่านจงอ่านข้อความว่า... โอ้อัลลอฮ์ แท้จริงพระองค์ได้ให้อาหาร พระองค์ให้น้ำดื่ม พระองค์ได้ให้ความร่ำรวย พระองค์ให้ความเพียงพอ พระองค์ชี้แนวทาง และพระองค์ทรงคัดเลือก (สิ่งนั้นให้แก่เรา)... โอ้อัลลอฮ์ พระองค์ทรงสถิตในคำสรรเสริญบนสิ่งที่พระองค์ทรงประทาน”

“อาหารทุกชนิดที่ไม่มีการกล่าวนามของอัลลอฮ์ (เมื่อรับประทานมันนั้น) ความจริงมันเป็นโรค และไม่มี ความมงคลใดๆ เลย...”

“เมื่อคนหนึ่งคนใดของท่านรับประทานอาหาร จงกล่าว... (ความว่า) โอ้อัลลอฮ์ โปรดประทานความจำเริญแก่เราในอาหารนี้ โปรดทดแทนสิ่งที่เสียดีกว่า... และเมื่อเขาคืบนม จงกล่าว... (ความว่า) โอ้อัลลอฮ์ โปรดประทานความจำเริญแก่เราในมันและโปรดเพิ่มพูนแก่เรา... แท้จริงไม่มีสิ่งใดที่จะทดแทนกันได้จากอาหารและเครื่องดื่มนอกจากนม”

อ - หมายถึง “อนามัส” ได้แก่ ความสะอาดและอนามัสในส่วนอื่นๆ

อิสลามเน้นในเรื่องความสะอาด เพราะถือว่าความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของความศรัทธา ดังบัญญัติที่ปรากฏในคัมภีร์อัล-กุรอาน ในบทที่ 2 วรรคที่ 222 ที่ว่า “แท้จริงอัลลอฮ์ทรงโปรดผู้ที่ดำเนินกติกกลับเนื้อกลับตัวและผู้ที่ทำคนให้สะอาด” และจากจริยวัตรของท่านศาสดาในเรื่องการรับประทานอาหารท่านศาสดาจะล้างมือค้ำก่อนรับประทานอาหารเสมอ ท่านใช้มือขวาในการหยิบจับอาหาร รับประทานด้วยนิ้วมือสามนิ้ว นั่งรับประทานด้วยกริยาสำรวม ไม่ดำเนินอาหาร และทำความสะอาดช่องปากทุกครั้งหลังมืออาหาร

คั้งหลักฐานจากหะดีษของท่านเราะซูลฯ ความว่า

“ความจำเริญของการรับประทานอาหาร (คือ) การชำระล้างมือก่อนกิน และชำระล้างมือ และปากหลังการกิน” (รายงาน โดยอบูคาวูด)

“เมื่อคนหนึ่งคนใดจากท่านทั้งหลายรับประทานอาหาร เขาจึงรับประทานด้วยมือขวา เขาจึงจับด้วยมือขวาและจงให้ด้วยมือขวา... เพราะมารร้ายมันกินด้วยมือซ้าย มันคืบด้วยมือซ้าย มันจับด้วยมือซ้าย และมันให้ด้วยมือซ้าย”

“การรับประทานด้วยนิ้วเพียงนิ้วเดียวเป็นการรับประทานของเหล่าทรชน และการรับประทานด้วยนิ้วมือสามนิ้วเป็นการรับประทานของบรรดานบี”

“อบูสุร็อยเราะฮ์ รายงานว่า ท่านเราะซูลฯ ไม่เคยนอนเอกเขนกกินอาหาร และไม่เคยกล่าวคำหืออาหารใดๆ เลย ถ้าท่านชอบท่านก็กิน แต่ถ้าท่านไม่ชอบ ท่านก็นิ่งเฉยเสีย” (รายงาน โดยบุคอรี)

ส - หมายถึง “สงเคราะห์”

อิสลามสอนให้มุสลิมรู้จักการสงเคราะห์แก่ผู้อื่น สำหรับในเรื่องของอาหารนั้น มุสลิมต้องรู้จักการแบ่งปันหรือสงเคราะห์อาหารให้แก่ผู้ที่ขาดแคลนหรือยากไร้ และอาหารที่แบ่งปันให้แก่ผู้อื่นนั้นจำเป็นต้องมีคุณภาพเท่าเทียมกับอาหารที่ตนเองรับประทาน นอกจากนี้ ท่านศาสดายังมีจริยวัตรว่า เมื่อมีการทำบุญเลี้ยงอาหารแก่ผู้เป็นแขกนั้น ท่านจะคำนึงถึงเพื่อนบ้านใกล้เคียงเสมอ และคำหือผู้ที่อยู่ด้วยความอึดหน่าสำราญในขณะที่เพื่อนบ้านหิวโหย และการเป็นเจ้าของบ้านนั้น ท่านสอนให้มุสลิมสงเคราะห์บริการอาหารแก่แขก เจ้าของบ้านควรรับประทานอาหารก่อนแขก และหือรับประทานอาหารภายหลังแขกเสมอ

คั้งหลักฐานจากหะดีษของท่านเราะซูลฯ ความว่า

“อาหารสำหรับหนึ่งเพียงพอสําหรับสองคน อาหารสำหรับสองคนเพียงพอสําหรับสี่คน และอาหารสำหรับสี่คนเพียงพอสําหรับแปดคน” (รายงาน โดยบุคอรีและมุสลิม)

“เมื่อท่านกินอาหารร่วมกัน เมื่ออึดลงก็อย่าพึงวางมือจากอาหารนั้น จนกว่าหมู่คณะจะวางมือด้วย เพราะแท้จริง ทำให้ผู้ร่วมวงกระดากอาย” (รายงาน โดยบัซซะกี)

ม – หมายถึง “เหมาะสม” หรือความพอเหมาะพอดี

อิสลามสอนให้มุสลิมรู้จักการปฏิบัติตนอยู่ในทางสายกลาง ครั้งหนึ่งท่านศาสดาเคยขอร้องให้สาวกซึ่งถือศีลอดอย่างยาวนานให้ละเว้นการถือศีลอด แต่ให้กลับไปดำรงตนเป็นพ่อบ้าน ซึ่งมีหน้าที่ต้องดูแลครอบครัว เพราะอิสลามไม่ปรารถนาให้ผู้ศรัทธาดำรงตนอยู่ในหลักการใด หลักการหนึ่งในศาสนาจนเกินความพอดี ดังนั้น จริยธรรมการบริโภคอาหารของอิสลามจึงคำนึงถึงความพอเหมาะพอดีเป็นสิ่งสำคัญ และไม่ส่งเสริมให้ดำรงตนไปด้านใดด้านหนึ่งจนเกินความพอดี

ดังหลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์อัล-กุรอาน ที่ว่า

“...และพวกเจ้าจงกินและจงดื่ม และอย่าให้เกินขอบเขต แท้จริงพระองค์ไม่ทรงรักผู้สุรุ่ยสุร่าย” (กุรอาน 7 : 31)

ค – หมายถึง “ควบคุมปริมาณ”

อิสลามแนะนำให้มุสลิมรับประทานอาหารแต่ในปริมาณน้อย ไม่รับประทานมากเกินไป เพราะการรับประทานมากเกินไปนั้น ก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ เช่น ทำให้สารอาหารและแร่ธาตุต่างๆ โดยเฉพาะไขมันเกิดการสะสมในร่างกายมากเกินไป ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่างๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น โรคหัวใจ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ฯลฯ และจากจริยวัตรของท่านศาสดาที่เกี่ยวกับการควบคุมปริมาณในการรับประทานอาหารนั้น ท่านศาสดาไม่รับประทานก่อนที่จะท่านจะรู้สึกหิว และท่านจะหยุดการรับประทานอาหารก่อนอิ่มเสมอ ท่านแนะนำให้รับประทานอาหารเพียงหนึ่งในสามของกระเพาะ โดยให้แบ่งกระเพาะอาหารเป็นสามส่วนคือ ให้รับประทานอาหารหนึ่งส่วน ดื่มน้ำหนึ่งส่วน และส่วนที่เหลือปล่อยสำหรับอากาศ เพื่อให้มีที่สำหรับการย่อยอาหาร สะดวกในการหายใจ และให้ได้มาซึ่งประโยชน์สูงสุดจากอาหาร และการทำงานของระบบต่างๆ ในร่างกาย

ดังหลักฐานจากหะดีษของท่านเราะซูลฯ ความว่า

“เราไม่ใช่ประชาชาติที่กินก่อนหิว และถ้าหากเรากินจะไม่ถึงกับอิ่ม” (รายงาน โดยบุคอรี)

“เมื่อรับประทานอาหารแล้ว ให้แบ่งท้องเป็นสามส่วน ส่วนหนึ่งเป็นของอาหาร ส่วนหนึ่งเป็นของน้ำ และอีกส่วนหนึ่งปล่อยให้ว่าง” (รายงาน โดยบุคอรียะและมุสลิม)

“มุสลิมจะกินเข้าไปในไส้เส้นเคียว (กินพอประมาณ) แต่พวกปฏิเสธนั้นจะกินเข้าไปในไส้เจ็ดเส้น” (รายงาน โดยบุคอรียะ)

ว – หมายถึง “วิริติ” ซึ่งแปลได้ว่าใจความว่า การงดเว้นทางด้านจริยธรรมการบริโภค

อิสลามมีบัญญัติให้มุสลิมงดเว้นทางด้านจริยธรรมการบริโภคในสองส่วน กล่าวคือ ประการแรก ให้งดเว้นการบริโภคอาหารฮาลาล หรือสิ่งที่เป็นสิ่งต้องห้ามไม่อนุมัติในอิสลาม ได้แก่ เนื้อสุกร เลือด สัตว์อนมัตที่ไม่ผ่านการเชือดตามบัญญัติอิสลาม เหล้า ของมีเนมา ฯลฯ ประการที่สอง ให้งดเว้นจากการกิน การดื่ม และอารมณ์ไม่พึงประสงค์ในช่วงเวลาของการถือศีลอด ดังนั้นการอดอาหารในช่วงเดือนรอมฎอนจึงเป็นหนึ่งในจริยธรรมการบริโภคอาหารแบบอิสลาม โดยมีวัตถุประสงค์ส่วนหนึ่งเพื่อการมีสุขภาพที่ดี ซึ่งเป็นการปรับระบบการย่อยอาหารของร่างกาย ท่านศาสดามีวจนะไว้ว่า “แท้จริง (ประโยชน์อย่างหนึ่งของ) การถือศีลอดนั้นเพื่อการมีสุขภาพที่ดี” และวิทยาศาสตร์การแพทย์ปัจจุบันยอมรับวิธีรักษาสุขภาพด้วยการอดอาหารตามแบบอย่างอิสลาม

ร – หมายถึง “ร่วมกัน”

อิสลามส่งเสริมให้มุสลิมทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งรวมถึงกิจกรรมการบริโภคอาหารด้วย โดยแนะนำให้มุสลิมในครอบครัวเคียวกันรับประทานอาหารร่วมกัน ดังเช่น การรับประทานอาหารในช่วงเวลาปกติ ตลอดจนการถือศีลอด และการรับประทานอาหารในช่วงเดือนของการถือศีลอด ซึ่งจากรายงานการศึกษาวิจัยของศาสตราจารย์นายแพทย์อเล็กซานเดอร์ ลีฟ (Alexander Leif) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา พบว่า การบริโภคอาหารร่วมกันนั้น เป็นหนึ่งในเคล็ดลับที่ต้องทำร่วมกับการบริโภคในปริมาณน้อย และใช้พลังงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยให้มีอายุยืนยาว

ค้ำหลักฐานจากหะดีษของท่านเราะซูลฯ ความว่า

“จงรับประทานอาหารร่วมกัน จงอย่าได้แยกจากกัน (หรือกินทีละคน) เพราะแท้จริง ความจำเริญนั้นอยู่ที่การรวมกัน” (รายงาน โดยอาบูดาวูดและอิบนุมาญะฮ์)